

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ СЕНАТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА I

БЕОГРАД 1932 ГОД.

БРОЈ 15

XI РЕДОВНИ САСТАНАК СЕНАТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 11 МАРТА 1932 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

Председавао:

Претседник
ДР. АНТЕ ПАВЕЛИЋ

Секретар:
МИЛАН ПОПОВИЋ

Присутан Г. Министар за физичко васпитање народа.

Почетак у 18 часова

Садржај:

- 1) Читање и усвајање записника X редовног састанка;
- 2) Саопштење телеграма о саучешћу Сената Краљевине Југославије поводом смрти Аристиде Бријана и одговор Претседника француског Сената;
- 3) Саопштење телеграма којим је Г. Претседник Сената др. Павелић честитао Претседнику Чехословачке Републике г. Т. Масарику његов 82 рођендан;
- 4) Законски предлози, упућени Сенату од стране Народне скупштине, о средњим техничким и мушким занатским школама; о женским занатским и женским стручним учитељским школама и предлог буџета државних расхода и прихода са финансијским законом за 1932/33 годину;
- 5) Избор одбора за проучавање законских предлога о мушким и женским занатским и стручним школама;
- 6) Извештај Г. Министра шума и рудника о санкционисаним законима;
- 7) Оставке господе сенатора Др. О. Франгеша и С. Хаџи-Ристића на чланство у Управном одбору Привелеговане аграрне банке и М. Ж. Јовановића на положај претседника Управног одбора Државне класне лутрије;
- 8) Молбе, жалбе и резолуције;
- 9) Дневни ред: Утврђивање дневног реда за наредну седницу.

Претседник Др. Анте Павелић: Отварам XI редовни састанак Сената. Молим г. секретара Поповића да изволи прочитати записник прошлог састанка.

Секретар Милан Поповић чита записник десетог редовног састанка.

Претседник Др. Анте Павелић: Има ли ко какву примедбу против овако састављеног записника? (Нема). Примедбе нема, записник се оверовљује.

Господо сенатори, прије прелаза на дневни ред, нека ми буде дозвољено да, поводом великог губитка француске нације смрћу Аристиде Бријана, (Господа сенатори устају и кличу: Слава му!) захвалим господи сенаторима што су сами, спонтано, дали одушка својој боли над губитком тога великог апостола мира, великог човека не само француског народа, него великог човека целокупног човечанства. И данас на конференцији Друштва народа, где се састају претставници свих народа, морају они са жалошћу признати да нема више ауторитета једнога Бријана. Ми смо били позвани да суделујемо на комеморацији коју је дала Народна скупштина; били смо позвани да се прикључимо томе, јер у то време није Сенат заседао. Уз бројне чланове Сената, присуствовао сам и ја овој комеморацији и прикључио се свим оним жалобним изјавама, које су код те згоде пале. А, у исто време, у име Сената, упутио сам брзојавку

следећег садржаја (чита): „Претседништву Сената, Париз. Сенат Краљевине Југославије са дубоком жалошћу оплакује неочекивану смрт великог и искреног поборника светског мира. Његовом смрћу Југословенска нација губи свог ретко оданог пријатеља у најосуднијем моменту њезиних националних напора на Солунском франту, наш велики савезник Француска једног од највећих својих политичких људи, а човечанство једног од најистрајнијих хуманиста данашњег доба. Благодарност и трајно сећање целог Југословенског народа пратиће увек успомену на Аристиду Бријана. Др. Павелић, претседник Сената Краљевине Југославије. (Сложни узвици: Слава му! — Живела Француска!)

На ову брзојавку примио сам од претседника Сената г. Алберта Лебрена овај одговор: (чита) „Др. Павелић, президан ди Сена, Белград Југослави, Париз 8 III — Тумач Високе Скупштине, дубоко дирнут знацима симпатија, израженим од стране Сената Југославије приликом смрти Претседника Бријана, захваљујем Вам на Вашем саучешћу у нашој народној жалости. Претседник Алберт Лебрен.“

Саопштавајући ово Сенату, молим и позивам Сенат да кликне: „Слава великом Аристиду Бријану“. (Сва господа сенатори устајањем одају пошту с ускликом: Слава му! Слава му!)

Истодобно, част ми је известити Сенат, да сам поводом јубилеја заслужног претседника г. Томаша Масарика, упутно у Праг брзојав следећег садржаја (чита):

„Президент Томаш Масарик, Прага“.

Ти законски предлози гласе:

Народна Скупштина

Краљевине Југославије

Бр. 5136.

27 фебруара 1932 год.

у Београду

Господине Претседнице,

Част ми је известити Вас, да је Народна скупштина на свом XIII редовном састанку, одржаном 25 фебруара 1932 године коначно усвојила предлог штини доставити Вам дефинитиван текст овога законског предлога онако, како је усвојен у Народној скупштини, као и један примерак извештаја одбора за проучавање овога законског предлога, с молбом на Ваш даљи поступак.

Извештавајући Вас о предњем мени је част, Господине Претседнице, у смислу члана 64 Устава и § 66 Закона о пословном реду у Народној скупштини Вам дефинитиван текст овога законског предлога онако, како је усвојен у Народној скупштини, као и један примерак извештаја одбора

Сенат Краљевине Југославије, поводом вашег осамдесетдругог рођендана, придружује се жељама свих Словена, који у Вама, Господине Претседнице, деценијама гледају са дивљењем не само оца братског нам Чехословачког народа, него и највећег поборника слободе и правде потлачених народа, за још дуги и плодоносни Ваш живот. Ваш наступ и праведно ангажовање у Фридриховом процесу оставиће у историји политичке борбе Југословена трајан спомен, уз вечну захвалност творцу Чехословачке Републике и апостола демократије, морала и грађанских врлина.

Доктор Павелић Анте

Претседник Сената Краљевине југославије,“
(Сви сенатори устају и кличу: Живео!)

Мислим да је тиме и Сенат изјавио свој пристанак на овај мој чин.

Прелазимо на даља саопштења и молим господина секретара да их приопћи.

Секретар Мила Поповић (чита):

1) Претседник Народне скупштине доставља Сенату на рад решење Народне скупштине о предлогу закона о средњим техничким и мушким занатским школама.

2) Претседник Народне скупштине доставља Сенату на рад решење Народне скупштине о предлогу закона о женским занатским и женским стручним учитељским школама.

3) Претседник Народне скупштине доставља Сенату на рад решење Народне скупштине о предлогу буџета државних расхода и прихода са финансијским законом за 1932/33. год.

за проучавање овога законског предлога, с молбом на Ваш даљи поступак.

Оригинал Указа о овлашћењу за подношење Народног претставништву овога законског предлога достављен Вам је мојим писмом Бр. 3559 од 18 фебруара тек. године уз предлог закона о средњим трговачким школама.

Овај законски предлог претресен је у Народној скупштини по редовном поступку.

Изволите примити, Господине Претседнице, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Претседник Народне скупштине,
Др. К. Кумануди, с. р.

Господину

Др. АНТИ ПАВЕЛИЋУ

Претседнику Сената

Београд

Народна Скупштина

Краљевине Југославије

Сазвана указом од 23 септембра 1931 године у ванредан сазив за 7 децембар 1931 године на свом XIII редовном састанку, одржаном 25 фебруара 1932 године у Београду, решила је:

Предлог Закона

О

Средњим трговачким и мушким занатским школама

који гласи:

I ДЕО

Опште одредбе

§ 1.

Задатак је средњих техничких и мушких занатских школа да ученицима уз опште образовање и васпитање у духу југословенског народног и државног јединства дају теоријску и практичну стручну спрему у појединим гранама техничке струке и спрему за радника предводника, пословођу и самосталног занатлију.

§ 2.

Средње техничке и мушке занатске школе стоје под врховним надзором Министра трговине и индустрије а под непосредним надзором Бана.

§ 3.

Средње техничке школе могу имати више отсека. Број и врсту отсека (за сваку школу) одобрава Министар трговине и индустрије по саслушању Савета за професионалну наставу.

Главни типови мушких занатских школа јесу: мајсторске-деловодске школе и занатске школе.

§ 4.

Средња техничка школа са завршним испитом има ранг потпуне средње школе са вишим течајним испитом.

Мушке занатске школе са завршним испитом имају за струку ранг непотпуне средње школе са нижим течајним испитом, само ако апсолвенти тих школа остану у својој струци.

Права ученика, који су свршили средњу техничку или мушку занатску школу, у погледу погодности за полагање помоћничких и мајсторских испита, као и у погледу услова за полагање других специјалних испита, ради самосталног обављања радњи, утврђена су законом о радњама и уредбама и правилницима прописаним на основу истог закона.

§ 5.

Средње техничке и мушке занатске школе могу бити државне, самоуправне и одржаване од привредних корпорација.

§ 6.

Отварање, премештање и укидање државне средње техничке школе и мушке занатске школе

врши се Краљевим Указом на предлог Министра трговине и индустрије.

Проширавање тих школа и отварање нових отсека врши се одлуком Министра трговине и индустрије, по саслушању Савета за професионалну наставу.

§ 7.

У првом разреду државне техничке школе мора бити у сваком отсеку најмање 10, а може бити највише 40 ученика. Ако се упише мање од 10 ученика у који отсек првог разреда тај ће се отсек за ту годину затворити.

У први разред државних мушких занатских школа уписује се ученици само према броју расположивих места за рад.

§ 8.

Самоуправним телима и привредним корпорацијама може Министар трговине и индустрије одобрити да отварају и о свом трошку одржавају средње техничке или мушке занатске школе.

Школе самоуправних тела имају право јавности, а школама привредних корпорација може Министар трговине и индустрије дати право јавности. Овакве школе носе назив самоуправних тела или привредних корпорација, које их издржавају.

§ 9.

За сваку средњу техничку и мушку занатску школу мора постојати нарочита школска зграда, која поред потребног броја учионица мора имати довољан број просторија за раднице, хемијску лабораторију, библиотеку, школске збирке као и потребан број, соба за школске канцеларије и стан за директора и послужитеља.

§ 10.

Зграде за средње техничке и мушке занатске школе морају одговарати свим хигијенским захтевима и школским потребама; оне морају имати просторије за купатила и за школску поликлинику, ако у месту не постоји општа школска поликлиника.

Подизању зграде за смештај средње техничке или мушке занатске школе може се приступити само по претходном начелном надлежном одобрењу Министра трговине и индустрије или Бана у споразуму са Министром социјалне политике и народног здравља у дефинитивном одобрењу планова од стране надлежних техничких органа.

§ 11.

Земљиште за подизање школске зграде дужна је дати општина.

Ако општина нема потребног земљишта може га откупити по закону о експропријацији имања.

Трошкове око подизања, преправљања, одржавања таквих зграда као и трошкове за огрев, осветлење и воду, сноси бановина, а на подручју Управе града Београда држава. Општина града Београда сноси само трошкове за одржавање зграде Средње техничке школе у Београду.

Редовне оправке морају се извршити за време великог школског одмора.

Ближе одредбе о зградама за средње техничке и мушке занатске школе прописује Министар трговине и индустрије.

Одредбе овога закона о школској зградн, унутрашњем уређењу школе и школским установама важе и за школе самоупрвних тела и привредних корпорација.

§ 12.

Министар трговине и индустрије може допустити отварање интерната код појединих средњих техничких и мушких занатских школа. Издржавање ових интерната не мора пасти на терет државног буџета.

Интернати имају своје статуте одобрене од Министарства трговине и индустрије и по њима се врши организација и надзор.

II ДЕО

Настава

§ 13.

Настава у средњим техничким школама је искључиво дневна; у мушким занатским може бити: дневна и вечерња.

§ 14.

Настава у средњим техничким школама траје 4 године; у мушким занатским школама од 2—4 године према врсти школе. Ближе о томе одредиће се школским програмом и планом.

§ 15.

За све средње техничке и мушке занатске школе наставни план, програм стручног и васпитног градива као и методска упутства за све предмете прописује Министар трговине и индустрије, а по саслушању Савета за професионалну наставу.

Једном утврђени наставни план и програм не може се мењати за ученике, који су по њему започели рад.

Практична обука ученика у средњим техничким школама допуњује се обавезном феријалном праксом од најмање четири седмице. Министар трговине и индустрије прописује правилник о месту и начину обављања праксе.

§ 16.

Ученици државних средњих техничких и мушких занатских школа плаћају за употребу алата и потрошни материјал у име оштете посебан принос. Висину и начин плаћања одређује наставнички савет. Сиромашни могу бити ослобођени одлуком наставничког савета.

§ 17.

У средњим техничким и мушким занатским школама могу се употребљавати само учбеници, које одобри Министар трговине и индустрије по саслушању Савета за професионалну наставу.

§ 18.

Екскурзије у месту ради разгледавања културних установа и привредних индустријских предузећа у време кад школа не ради или у школско време, а по одобрењу директора обавезне су за све ученике.

Путовања у земљи и у иностранство у току школске године изводе се према имовном стању ученика и стању школског фонда.

Путовања у земљи за време школског рада изводе се по одобрењу Министарства трговине и индустрије, а у иностранство по одобрењу Министра трговине и индустрије.

Наставницима, који прате ђачке екскурзије ван места у коме је школа, а дуже су од једног дана, одређује накнаду. Министар трговине и индустрије правилником.

§ 19.

Ученици који раде у школским радницама, лабораторијама или иду на терен, као и за време феријалне праксе и код екскурзије морају бити осигурани противу несрећних случајева. Овлашћује се Министар трговине и индустрије да у споразуму са Министром социјалне политике и народног здравља пропише правилник о осигурању.

III ДЕО

Ученици

Школска година

§ 20.

У средњим техничким и мушким занатским школама школска година почиње 1 септембра уписом ученика и траје закључно до 31 августа наредне године.

Упис се врши 1, 2 и 3 септембра. Настава почиње 5 септембра а свршава се за ученике четвртог разреда средње техничке школе 31 маја а за све остале ученике средњих техничких и мушких занатских школа између 10 и 15 јуна.

Годишњи успех саопштава се свечано на Видовдан 28 јуна, када се ученицима издају годишња сведочанства.

У мајсторско деловодским вечерњим школама предавања у свима разредима престају 30 априла.

Велики школски одмор траје од 29 јуна до 23 августа закључно.

Од 24 августа до 1 септембра закључно одржавају се разредни допунски и поправни испити.

Ближе одредбе о празницима и народним светковинама кад школе неће радити прописује Министар трговине и индустрије.

§ 21.

У средњим техничким и мушким занатским школама школска година дели се у два полугодња: прво од почетка школске године до 31 јануара и друго од 1 фебруара до завршетка предавања.

§ 22.

Упуства за састав полугодишњег и годишњег извештаја прописује Министар трговине и индустрије.

Упис

§ 23.

У средње техничке и мушке занатске школе могу се примити само ученици умно и телесно способни.

Школска управа прима ученике у поједине отсеку по лекарском предлогу према одређеном броју места у разреду. (§ 7).

§ 24.

1) У први разред средње техничке школе примају се:

Ученици који су свршили четири разреда гимназије (реалке или реалне гимназије) са положеним нижим течајним испитом и ученици грађанских школа са положеним завршним испитом;

ученици, који су свршили мушку занатску школу (мајсторску-деловодску или занатску школу) и положили завршни испит, ако положе допунски испит по предлогу директора, а по надлежном одобрењу Министарства трговине и индустрије или Банске управе;

ученици који су свршили четири разреда средње или њој сличне школе у иностранству могу се уписати, ако положе допунски испит из предмета, које нису учили или су их учили у мањем обиму, а по надлежном одобрењу Министарства трговине и индустрије или Банске управе.

2) У први разред мајсторско деловодске школе примају се ученици са најмање 17 година старости, а који су изучили занат и положили помоћнички — калфенски испит.

3) У први разред мушке занатске школе примају се и ученици који су свршили бар два разреда средње или грађанске, или шест разреда основне школе, а имају најмање 14 година.

Приватних ученика у техничким и мушким занатским школама не може бити.

Ученици, који су изгубили право на редовно школовање у средњој школи, не могу се уписати у средње техничке и мушке занатске школе.

§ 25

Накидни упис у средњим техничким и мушким занатским школама одобравају сами директори до 20 септембра, а Министарство трговине и индустрије или Банска управа најдаље до 10 октобра.

После 10 октобра не може се ни један ученик више уписати.

§ 26.

У више разреде једне школе примају се ученици те школе, који су свршили претходни разред. На празна места могу се примати ученици и из других сличних школа уз уредно одобрење за прелаз.

§ 27.

Промена завода у току године ученицима средњих техничких школа се не допушта.

У току школске године могу прећи из једне средње техничке школе у другу, само ученици до-

сељених родитеља најдаље у року од осам дана по одласку из школе коју су до тада учили.

Ученици удаљени из једне школе по казни (§ 42) могу се уписати у другу школу најдаље за осам дана по саопштењу правомоћне казне.

§ 28.

Ученици, који су похађали средњу техничку школу у иностранству, могу бити уписани у старији разред по надлежном одобрењу Министарства трговине и индустрије или Банске управе, ако предходно положе допунски испит из предмета које нису учили, или су их учили у мањем обиму, по предлогу директора.

Оцењивање

§ 29.

1) У сваком полугодшту сви ученици, који се оцењују, морају из наставног градива сваког предмета бити довољно и свестрано испитани;

2) успех из појединих предмета у полугодшту се оцењује овим оценама: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и довољан (1).

Оцене: одличан, врло добар, добар и довољан су прелазне оцене, а оцена довољан (1) је оцена, која повлачи поправни испит, односно понављање разреда;

3) општи годишњи успех ученика, који имају, да полага поправни испит утврђује се по полагању истог;

4) владање се оцењује оценама: примерно (5), врло добро (4), добро (3) и лоше (2);

5) оцена успеха на крају полугодшта и оцене годишњег успеха из појединих предмета заједнички утврђују директор, разредни старешина и предметни наставник, који предлажу оцену успеха; ако њихова оцена није једногласна одлучује разредно веће. Код једнаке поделе гласова одлучује глас предметног наставника;

6) оцене владања и општег успеха предлаже разредни старешина и разредно веће их утврђује; код једнаке поделе гласова одлучује глас претседников.

§ 30.

Ученик једне средње техничке или мушке занатске школе, који је у две узастопне школске године имао лоше владање губи право на даље школовање у тој школи и може се уписати у другу, коју такву школу по надлежној дозволи Министарства трговине и индустрије или Банске управе.

Немарљивог, неспремног и неуредног ученика, који на крају првог полугодшта има половину или више од половине довољних оцена наставнички савет може на предлог разредног већа удаљити из школе с тим да у идућој школској години може поновити разред.

Превођење ученика

§ 31.

У старији разред превод се ученици који из свих предмета имају најмање довољну годишњу оцену и они ученици, који су из једног предмета добили довољну оцену, а положили у августу, месecu поправни испит.

Поправног испита не може бити из графичких радова, вежбања у радноницама, лабораторијама и радова на терену.

Поправни испити полагају се у истој школи и не могу се понављати.

Разред се може поновити само једанпут.

§ 32.

Ученик коме се годишња оцена не може поуздано извести због болести или других оправданих узрока, подвргава се у почетку јуна разредном испиту из свих предмета или из оних, из којих се има да утврди годишња оцена.

Ако је због болести спречен, да у јуну положи овај испит и то докаже благовремено лекарским уверењем пре почетка испита, директор школе одлучује, да се такав ученик испита у августу по с тим, да у том року не може полагати поправни испит. Такав ученик понавља разред, ако при полагању у августу добије ма и једну недовољну оцену.

Ученик који се пријавио за поправни испит у августу па у заказано време не дође на испит, а свој изостанак не може да оправда, сматраће се да није свршио разред.

Ученик, који у времену полагања испита лекарским уверењем докаже, да није могао приступити испиту због болести у заказано време, може тај испит полагати најкасније до 30 септембра и то по надлежној дозволи Министарства трговине и индустрије или банске управе.

Испити

§ 33.

Испити могу бити: допунски, разредни, поправни и завршни.

Завршни испити врше се у јунском року, као главном а у августу као споредном.

Ученици, који из оправданих разлога не добу на завршни испит у редовном року полагаће га у августу. Ученици који у овом року на завршном испиту буду одбијени полагаће га у наредном јунском року.

Обављање свих испита је редовна дужност наставника.

Завршни испити у средњим техничким и мушким занатским школама, врше се под надзором Министровог изасланика.

§ 34.

Правилник о обављању свих испита као и о награди изасланику на завршном испиту одређиће Министар трговине и индустрије.

Награду у самоуправним школама, као и у школама привредних корпорација плаћаће самоуправна тела или привредне коморе.

Ђачке књижице

§ 35.

По завршетку полугодишта ученицима се саопштава успех у ђачкој књижици, коју мора имати сваки ученик средње техничке и мушке занатске школе.

Облик и садржину ђачких књижица прописује Министар трговине и индустрије.

Сведочанства и уверења

§ 36.

По свршетку школске године сваки ученик средње техничке и мушке занатске школе добија сведочанство о свом успеху и владању у тој школској години.

У оправданим случајевима, може се по молби у току школске године издати уверење о школовању с напоменом у коме се циљу издаје.

Сведочанства и уверења потписује директор и разредни старешина.

Сведочанство о завршном испиту добијају ученици средњих техничких школа пошто положи завршни испит.

Сведочанство о завршном испиту потписује Министров изасланик као Претседник, директор школе и сви чланови испитне комисије отсека.

Уверења се издају и искљученим ученицима и онима, који мењају завод.

Облик и садржину сведочанства и уверења прописује Министар трговине и индустрије.

§ 37.

Дупликат годишњег сведочанства издаје директор сам, а дупликат сведочанства о завршном испиту издаје директор по надлежном одобрењу Министарства трговине и индустрије или Банске управе после службеног оглашеног поништења оригинала у државним Службеним новинама или Службеним новинама надлежне Банске управе.

§ 38.

За дупликат школског уверења, сведочанства и ђачке књижице плаћа се, поред државне таксе, исти толики износ у готовом новцу за школски фонд.

Школски ред

§ 39.

О дужностима ученика, њиховом владању у школи и ван ње, похађању школе и школских вежбања, учешћа у ђачким удружењима, правдању изостанака, кажњавању и осталом раду и реду у средњим техничким и мушким занатским школама прописује Министар трговине и индустрије Правилник.

§ 40.

Ученика може казнити наставник, разредни старешина, разредно веће, директор и наставнички савет.

§ 41.

Ученици се кажњавају: опоменом, укором, удаљењем и искључењем из школе.

Ученици се не смеју кажњавати телесним казнама.

§ 42.

За велике дисциплинске школске преступе или учестале мање кривнице ученик се може казнити удаљењем или искључењем.

О удаљењу из једне школе на једну школску годину с тим, да може у другој школи завршити школску годину, одлучује директор на предлог разредног већа.

О искључењу из једне школе до завршетка школовања с тим, да ученик може наставити започето школовање у другој школи, одлучује наставнички савет. Ова казна постаје извршна кад је одобри Министар трговине и индустрије или Банска управа.

О искључењу из свих средњих техничких школа или из свих средњих стручних школа у ресору Министарства трговине и индустрије одлучује наставнички савет са најмање две трећине гласова. Ова казна постаје извршна кад је одобри Министар трговине и индустрије.

Продужење школовања у другој средњој техничкој или мушкој занатској школи врши се без обзира на број ученика.

Школски фонд и ђачка удружења

§ 43.

У свакој средњој техничкој и мушкој занатској школи постоји школски фонд, из чијих ће се средстава помагати сиромашни ученици, набављати средства за ђачке вежбе, учила, књиге за ђачке књижице и друге као и давати потпоре за ђачка путовања сиромашним ученицима.

Правила о школском фонду прописује Министар трговине и индустрије.

§ 44.

Ученици средњих техничких и мушких занатских школа могу образовати удружења у циљу интелектуалног, моралног, естетског и здравственог усавршавања, али никако на основи племенској и верској.

Рад ових удружења стоји под сталним надзором школске управе.

Правила удружења одобрава Министарство трговине и индустрије.

§ 45.

Осим оваквих удружења ученици средњих техничких и мушких занатских школа могу бити и чланови других друштава и удружења изван школе по одобрењу Министра трговине и индустрије.

IV ДЕО

Наставници и друго особље

Врсте, квалификације и дужности

§ 46.

Наставници средњих техничких и мушких занатских школа су редовни и хонорарни.

Редовни су наставници у средњим техничким школама:

директор, професор, суплент (приправник), стручни учитељ и занатски учитељ и њихови приправници.

У мушким занатским школама наставници су: директор или управитељ, професор, суплент-приправник, предметни учитељ, стручни учитељ, занатски учитељ и њихови приправници.

За лабораторијске радове могу се у појединим школама постављати лаборанти, који се рапоредују по групама званичника.

§ 47.

За хонорарне наставнике са месечним хонораром или хонораром од часа могу се по потреби поставити лица која имају стручне квалификације као и редовни наставници.

§ 48.

Министар трговине и индустрије стараће се да у свима средњим техничким и мушким занатским школама буде потребан број наставника по структурама.

§ 49.

Директором средње техничке школе може постати професор, првенствено инжењер или архитект, који има најмање осамнајест година државне или за државну признате, а од тога бар четири године наставничке службе.

Директором мушке занатске школе може постати професор, првенствено инжењер или архитект који има најмање дванајест година државне или за државну признате, а од тога бар две године наставничке службе. Управитељем занатске школе може постати стручни учитељ који има најмање тринајест година државне, а од тога најмање пет година наставничке службе.

Министар трговине и индустрије може, ако директор није постављен, одредити својом одлуком једног професора, првенствено инжењера или архитекту, да поред своје редовне дужности врши дужност директора с тим, да му се број обавезних часова смањи за половину.

§ 50.

За професора могу бити постављени :

1) Суплент — инжењери или архитекти, — који су навршили три године признате службе, положили државни технички и професорски испит за звање професора-инжењера.

2) Супленти који су дипломирали вишу стручну школу у рангу факултета, навршили три године наставничке службе и положили професорски испит.

3) Супленти, који су дипломирали филозофски факултет, имају три године наставничке службе и положили професорски испит.

4) Инжењери или архитекте са положеним државним техничким испитом, који ступају у наставничку службу из државних или самоуправних надлештава своје струке као и из приватне јавне праксе своје струке изузетно од §§ 12 и 59 Закона о чиновницима с тим, да су дужни у року од једне године положити професорски испит. Они се постављају само конкурсом, по повољном мишљењу Савета за професионалну наставу.

§ 51.

За супленте могу се поставити лица која су дипломирали на факултетима.

§ 52.

За стручне учитеље могу се постављати лица, која су свршила средњу техничку школу са завршним испитом или коју другу стручну школу истог ранга, као и занатски учитељи, који су свршили мушку занатску школу са положеним завр-

вршним испитом, или који до 1933 године добију или су добили сведоџбу о свршеној таквој школи, а имају петнајест година признате службе и последњих пет година службовања одлично су оцењени.

За предметне учитеље могу се поставити лица, која имају положени испит за учитеље грађанских школа, или имају коју вишу школу непотпуног факултетског ранга, са завршним испитом.

§ 53.

За занатске учитеље могу се поставити лица која су свршила мушку занатску школу са положеним завршним испитом, или који до 1933 године добију или су добили сведоџбу о свршеној таквој школи, или изузетно од §§ 12 и 59 закона о чиновницима лица, која су свршила стручну, продужну (општу занатску продужну) школу, изучила занат и положила мајсторски испит ако имају најмање три године праксе, и положи државни стручни испит за занатске учитеље у року од године дана. Они се постављају само конкурсом по повољном мишљењу Савета за професионалну наставу.

§ 54.

За лаборанте се могу поставити лица са школским квалификацијама које се траже за званичника.

§ 55.

Наставници средњих техничких и мушких занатских школа имају овај број часова недељно:

1) Директори средњих техничких школа у случају потребе до пет часова;

2) директори или управитељи мушких занатских школа до десет часова;

3) наставници за теоријске предмете осамнајест часова недељно, а за практичну обуку у радионицама, лабораторијама и атељенма двадесет четири часа недељно.

У случају потребе сваки је наставник дужан примити и то: за теоријске предмете највише четири часа, а за практичну обуку шест часова недељно преко законског максимума. Ови се часови неће хонорисати.

Одступање испод броја часова утврђених овим чланом може бити само по одобрењу Министра трговине и индустрије.

Старешине отсека и супленти за прве две године службе имају четири часа недељно мање. Професори који имају преко двадесет година наставничке службе, могу имати два часа недељно мање.

§ 56.

Министар трговине и индустрије осниваће фебријалне течајеве за усавршавање наставника средњих техничких и мушких занатских школа.

§ 57.

Директори и наставници самоуправних и од привредних корпорација издржаваних средњих техничких и мушких занатских школа, морају имати исте стручне квалификације као и директори и наставници државних школа.

Избор директора и наставника у овим школама вреди, кад га одобри Министар трговине и индустрије.

§ 58.

Редовни наставник средње техничке или мушке занатске школе може по одлуци Министра трговине и индустрије бити додељен на рад у Министарству трговине и индустрије или код Банске управе.

Време које је наставник провео на овом раду рачуна се у време наставничке службе.

§ 59.

Наставник који за три године узастопце буде лоше оцењен ставиће се у пензију или пустити из службе ресора Министарства трговине и индустрије.

§ 60.

Забрањено је наставнику да приватно спрема ученике своје школе.

§ 61.

Наставницима, који у року одређеном у §§ 50 и 53 не положи испит, престаје наставничка служба у ресору Министарства трговине и индустрије.

§ 62.

Наставницима који ступају из самоуправне или приватне у наставничку службу исте струке може Министар трговине и индустрије једном за свагда урачунати време од пет година њихове стручне праксе у целости, а од осталог времена за сваку пуну годину по пола године тако, да му се укупно може признати највише десет година за напредовање и пензију. Ово признавање не важи ако оваквом наставнику престане наставничка служба у ресору Министарства трговине и индустрије пре но што наврши 10 година активне службе, сем случаја смрти, или ако је без своје кривнице на овом послу остао неспособан.

§ 63.

Министар трговине и индустрије прописује:

1) Правилник о раду и дужностима директора и наставника;

2) Правилник о оцењивању директора и наставника;

3) Правилник о полагању професорског испита за инжењере;

4) Правилник о полагању државног стручног испита предметних стручних и занатских учитеља.

Школски секретар и пословођа

§ 64.

У средњим техничким школама поред наставничког особља постављају се за вршење административних и благајничких послова школски секретари.

§ 65.

За школског секретара средњих техничких школа може бити постављен свршени ученик пуне средње школе са завршним испитом или стручне школе у рангу пуне средње школе са завршним испитом.

Постављање и службени однос школског секретара регулише се по закону о чиновницима. Он се распоређује од IX до закључно VI положајне групе.

У мушким занатским школама на предлог директора поставља Министарство трговине и индустрије или Банске управе једног од наставника за пословођу, који има поред своје редовне дужности да врши дужност секретара школе. За оваквог пословођу висину хонорара одређиће Правилником Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром финансија.

У школама преко 16 одељења може се одредити и један од наставника за вршење ових послова, који се у том случају ослободжава наставничке дужности.

Школски лекар

§ 66.

Средње техничке школе морају имати свога хонорарног школског лекара, који не сме имати никакве друге хонорарне службе.

Ближе одредбе о постављању, делокругу рада и висине награде за школске лекаре одређује Министар трговине и индустрије Правилником у споразуму с Министром социјалне политике и народног здравља и Министром финансија.

Плате, принадлежности и други односи

§ 67.

Све принадлежности наставног особља и осталих државних службеника одређују се по закону о чиновницима.

§ 68.

Наставник средње техничке школе или мушке занатске школе, који пређе у другу струку државне службе, па се понова врати у наставничку службу, неће имати већу плату од оне, коју би имао да је остао у наставничкој служби.

§ 69.

На систематизована чиновничка места могу се постављати контрактурални чиновници-наставници под условима из закона о чиновницима.

§ 70.

У колико остали службени односи, права и дужности наставника средњих школа нису предвиђени овим законом, вреде прописи закона о чиновницима.

V ДЕО

Школске установе

§ 71.

У школске установе спадају: кабинети, збирке, књижнице, радионице и лабораторије, школска амбуланта и прометни фонд.

§ 72.

За чување справа, апарата, инструмената и других учила, као и за чување ђачких цртежа, израђених радова и модела потребних за очигледну наставу, свака средња техничка или мушка занатска школа мора имати своје кабинете и збирке.

§ 73.

Књижнице могу бити наставничке и ђачке. Оне обухватају стручне и остале књиге и часописе.

У почетку школске године одређује директор књижничаре за наставничку и ђачку књижницу, и поставља чуваре збирки. Они су дужни да чувају и рукују повереним им предметима и да воде у реду инвентаре по правилима, која пропише Министар трговине и индустрије.

§ 74.

Ради извођења практичне наставе свака школа имаће радионице и лабораторије.

§ 75.

Директор школе одређује комисије за преглед школских радионица и инвентара.

§ 76.

Школска амбуланта састоји се из једног одељења у коме школски лекар врши преглед оболелих наставника и ученика.

Школска амбуланта мора бити снабдевана најпотребнијим средствима за прву помоћ.

Школски лекар је чувар амбуланта и брине се о уређењу и снабдевању исте.

§ 77.

Задатак је прометног фонда да продајом предмета, које су израдили ученици у току школске године по школском плану омогући да се његовим средствима извршују набавке потребних сировина и осталог материјала за стручну обуку ученика у радионицама.

За оснивање овог фонда вотираће неопходно потребни кредит као обртни капитал надлежне Банске управе и Министарство трговине и индустрије.

Половина чистог прихода иде на повећање прометног фонда, а друга половина на повећање школског фонда.

§ 78.

Министар трговине и индустрије по саслушању Савета за професионалну наставу, прописује правилник, који ће регулисати:

- 1) уређење, руковање и унапређење кабинета, збирки и књижница;
- 2) отварање, уређење и начин вођења појединих радионица; и
- 3) уређење и руковање прометним фондом.

Правилник о уређењу и руковању прометним фондом доноси се у споразуму са Министром финансија.

VI ДЕО

Школска управа

§ 79.

Школску управу сачињавају:

У средњим техничким школама директор, старешина отсека, разредне старешине, разредно веће, наставничко веће отсека, наставнички савет; управитељ, разредне старешине, разредно веће и наставнички савет.

§ 80.

Директор је старешина школе. Он управља школом по закону, правилницима и наредбама.

Министарства трговине и индустрије и Банске управе.

§ 81.

Старешина отсека води бригу о свом отсеку. У споразуму са директором школе даје потребна упуства за извођење теоријске и практичне наставе у своме отсеку; он се брине о извођењу екскурзија и запослењу ученика на феријалној пракси, и подноси извештај наставничком савету за свој отсек. Старешине отсека поставља Министарство трговине и индустрије по саслушању надлежног директора.

§ 82.

Директор одређује у почетку школске године разредне старешине за сваки разред.

Разредни старешина стара се о ученицима свога разреда и подноси извештај наставничком већу отсека или разредном већу, старешини отсека или директору.

§ 83.

Разредно веће сачињавају разредни старешина и сви наставници једног разреда; они доносе одлуке по свима питањима која се односе на разред.

§ 84.

Наставничко веће отсека сачињавају сви наставници који предају у отсеку, оно претреса и доноси одлуке по свима питањима која се односе на отсек.

§ 85.

Наставнички савет сачињавају директори и сви наставници, а по потреби и школски лекар.

Седницама наставничког савета председава директор или ако је он спречен најстарији по рангу професор.

Наставнички савет се састаје по потреби и доноси одлуке које се односе на целокупан рад школе, а према извештајима старешина појединих отсека и школе.

§ 86.

Министар трговине и индустрије издаће правилник о раду и дужностима наставничког савета, наставничког већа отсека, разредног већа, старешине отсека и разредног старешине.

Остале административне одредбе

§ 87.

Министар трговине и индустрије прописује правилнике и упуства о уређењу школске архиве, вођењу књига, вршењу административних послова, о дужностима и правима секретара, пословође.

§ 88.

Свака државна средња техничка и мушка занатска школа мора имати печат са државним грбом и значењем врсте школе.

§ 89.

На крају другог полугодништа директор школе дужан је да поднесе годишњи извештај према надлежности Министарству трговине и индустрије или Банској управи о стању и раду у школи.

VII 90.

Течајеви

§ 90.

Уз средње техничке и мушке занатске школе могу се отварати течајеве за усавршавање у појединим гранама техничких струка.

Ове течајеве могу отварати и држати и самоуправна тела, корпорације и удружења, као и приватна лица, која имају потребну стручну спрему.

Одобрење за отварање ових течајева даје у својој надлежности Министарство трговине и индустрије или Банска управа.

Одобрење издато једном лицу не може се преносити на друго лице. Наставу у овим течајевима могу водити само стручна квалификована лица. Наставни план и програм одобрава у својој надлежности Министарство трговине и индустрије или Банска управа.

Прелазна наређења

§ 91.

Садашњи директори мушких занатских школа са факултетском спремом задржавају досадашње звање. Остали добијају звање управитеља.

Садашњи предметни учитељи са квалификацијама које се по овом закону заисте траже, остају у служби са истим звањем.

Садашњи предметни учитељи са квалификацијама за учитеље основних школа или који су свршили коју специјалну стручну школу у рангу потпуне средње школе остају у служби са истим звањем.

Садашњи предметни учитељи са квалификацијама за стручне учитеље по овом и ранијим законима остају у служби са звањем стручног учитеља.

Садашњи стручни учитељи, са квалификацијама за занатске учитеље, а који су имали на дан 1 септембра 1923 године 14 година службе, остају у служби са звањем и припадностима стручног учитеља по овом закону.

Садашњи стручни учитељи са квалификацијама за занатске учитеље а који су имали на дан 1 септембра 1923 године мање од 14, а најмање 8 година службе, могу по повољном мишљењу Савета за професионалну наставу остати у служби са звањем и припадностима стручног учитеља по овом закону.

Садашњи стручни учитељ за које Савет за професионалну наставу не да повољно мишљење, као и садашњи стручни учитељи са квалификацијама за занатске учитеље, а који на дан 1 септембра 1923 године нису имали 8 година службе, остају у служби са звањем занатског учитеља.

§ 92.

Одредбе § 91 важе и за наставничко особље у државном заводу за унапређење индустрије и занатства.

§ 93.

Повећање припадности по одредбама прелазних наређења овог закона, исплаћиваће се из буџета буџетске 1933/34 године.

§ 94.

Свима садашњим наставницима којима до сада нису признате године самоуправне службе или приватне праксе, признаће се по њиховој молби решењем Министровим у смислу § 62 овог Закона.

§ 95.

Отсеци техничких средњих школа, у којима су ученици примљени са шест разреда гимназије и чији је рок школовања био две године, претварају се у редовне отсеке по одредбама овог Закона.

§ 96.

Досадање приватне више средње техничке школе, геодетске и грађевинске школе и академије и занатске школе укидају се. Министар трговине и индустрије ће одредити рок и начин њихове ликвидације.

§ 97.

Ученици који на дан ступања на снагу овога закона нису још свршили средњу техничку школу, по свршетку исте моћи ће продужити школовање на домаћем техничком факултету под условима

за пријем које буде одредио закон о универзитетима.

Ученицима, који су свршили средњу техничку школу у земљи до дана ступања на снагу овога закона, а уписани као редовни слушаоци на једном од техничких факултета на страни, или су такав факултет свршили, признаће се та спрема и диплома коју су на таквом факултету стекли.

§ 98.

Све одредбе овог закона о школском раду примењиваће се од почетка школске 1932/33 год.

§ 99.

Овај закон ступа на снагу кад га Краљ потпише и кад се обнародује у Службеним новинама. Од тада престају важити све законске одредбе, које су противне овоме закону.

25 фебруара 1932 год.

у Београду.

Секретар
Драг. Станојевић

Претседник
Народне скупштине
Др. К. Кумануди

Народна Скупштина

Краљевине Југославије

Бр. 5135.

27. фебруара 1932 године
у Београду

Господине Претседниче,

Част ми је известити Вас, да је Народна скупштина на свом XIV редовном састанку, одржаном 26 фебруара 1932 године коначно усвојила предлог закона о женским занатским и женским стручним учитељским школама, поднет јој од стране Господина Министра трговине и индустрије датог му Указом Њ. В. Краља I Бр. 2316/0, од 29 јануара 1932 године.

Извештавајући Вас о предњем мени је част, Господине Претседниче, у смислу члана 64 Устава и § 66 Закона о пословном реду у Народној скупштини доставити Вам дефинитиван текст овога законског предлога онако како је усвојен у Народној скупштини, као и један примерак извештаја од-

бора за проучавање овога законског предлога, с молбом на Ваш даљи поступак.

Оригинал Указа о овлашћењу, за подношење Народног представништву овога законског предлога достављен Вам је мојим писмом Бр. 3559, од 18 фебруара тек. године уз предлог закона о средњим трговачким школама.

Овај законски предлог претресао је у Народној скупштини по редовном поступку.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Претседник Народне скупштине,
Др. К. Кумануди, с. р.

Господину

Др. АНТИ ПАВЕЛИЋУ

Претседнику Сената

Београд

Народна Скупштина

Краљевине Југославије

Сазвана указом од 23 септембра 1931 године у ванредан сазив за 7 децембар 1931 године на свом XIV редовном састанку, одржаном 26 фебруара 1932 године у Београду, решила је:

Предлог Закона

О

Женским занатским и женским стручним учитељским школама

І ДЕО

Опште одредбе

§ 1.

Задатак је женских занатских школа, да ученицима дају потребну општу и стручну спрему и оспособе их за самосталан рад у њиховом занату, а женских стручних учитељских школа, да ученице спреме за учитељице женског рада.

§ 2.

Женске занатске и женске стручне учитељске школе стоје под врховним надзором Министра трговине и индустрије, а под непосредним надзором Бана.

§ 3.

Женске занатске и женске стручне учитељске школе имају ове отсеке:

- 1) за кројење и шивење рубља;
- 2) за кројење и шивење одела;

а према потреби могу се у њима основати и ови отсеци:

- 1) за уметне радове;
- 2) за прављење женских шешира;
- 3) за прављење стезника (мидера);
- 4) за прављење уметног цвећа;
- 5) за текстилно плетење;
- 6) за ћилимарство.

Број и врсту отсека у свакој школи одобрава Министар трговине и индустрије по саслушању Савета за професионалну наставу.

§ 4.

Женске занатске школе са завршним испитом имају за струку ранг непотпуне средње школе са нижим течајним испитом, ако апсолвентице остају у својој струци.

Женске стручне учитељске школе са дипломским учитељским испитом имају за струку ранг потпуне средње школе са вишим течајним испитом:

§ 5.

Женске занатске школе могу бити:

а) државне, бановинске, општинске (градске), кад их потпуно идржавају држава, бановина или општина (град);

б) полудржавне и полубановинске када држава или бановина плаћа наставничко особље, а корпорације сносе све материјалне трошкове; у овом случају школа носи назив те корпорације;

ц) приватне, кад их потпуно идржавају корпорације.

Женске стручне учитељске школе могу бити само државне.

§ 6.

Министар трговине и индустрије или Бан, према томе да ли су те школе државне или бановинске, врши отварање, премештање и укидање женских занатских школа. За полудржавне, полубановинске и приватне потребно је саслушање корпорације.

Отварање, премештање и укидање женске стручне учитељске школе врши се Краљевим Указом на предлог Министра трговине и индустрије.

§ 7.

За отварање женске занатске школе, потребно је:

- а) да је за упис у први разред пријављено најмање 20 ученица, и
- б) да постоје потребне школске просторије са намештајем.

§ 8.

Женска занатска школа укида се ако у школи у 3 године узастопце укупан број ученица буде мањи од 40.

Укидање се врши постепено, разред по разред.

§ 9.

Просторије за смештај женске занатске школе морају одговарати хигијенским захтевима и наставним потребима.

§ 10.

Просторије за државну, бановинску или општинску женску занатску школу дужна је дати општина.

Трошкове око одржавања просторија, као и трошкове за огрев, осветлење и воду, сноси општина.

Просторије за полудржавне, полубановинске и приватне женске занатске школе дужне су дати корпорације.

Трошкове око одржавања просторија, као и трошкове за огрев, осветлење и воду, сносе корпорације.

Просторије за женску стручну учитељску школу даје држава.

§ 11.

Министар трговине и индустрије може допустити отварање интерната код појединих женских занатских и женских стручних учитељских школа. Идржавање ових интерната не мора пасти на терет државног буџета.

Интернати имају своје статуте одобрене од Министра трговине и индустрије и по њима се врши организација и надзор.

II ДЕО

Настава

§ 12.

Редовна настава у женској занатској и женској стручној учитељској школи искључиво је дневна.

§ 13.

Настава у женској занатској школи траје три године и то: две године у два стручна разреда и једну годину у школској радионици-атељеу.

За ученице од 12—14 година старости могу се отворити два приправна разреда, ако се пријави најмање 20 ученица.

§ 14.

Настава у женским стручним учитељским школама траје 5 година и то: 4 године у четири стручна разреда и једну годину у школској радионици-атељеу.

§ 15.

Наставни план, програм са стручним и васпитним градивом као и методска упуства за све предмете прописује Министар трговине и индустрије по саслушању Савета за професионалну наставу.

Практична обука ученица у женској занатској школи допуњује се и учвршћује у школским радионицама-атељима, у којима се имају ученице оспособити за живот и практичан рад у изабраном занату.

§ 16.

Ученице ових школа плаћају за употребу школских машина на име отштете посебан принос. Висину и начин плаћања одређује у државним и банковним школама наставнички савет, а у полудржавним и полубанковним школама школски одбор корпорације.

§ 17.

У женској занатској и женској стручној учитељској школи могу се употребљавати само уџбеници, које одобри Министар трговине и индустрије по саслушању Савета за професионалну наставу.

§ 18.

Екскурзије у месту ради разгледања културних установа и привредних индустријских предузећа у време кад школа не ради или у школско време, а по одобрењу директора односно управитеља обавезне су за све ученице.

Екскурзије у земљи и у иностранство изводе се према имовном стању ученица и стању школског фонда.

Екскурзије у земљи дуже од 3 дана изводе се по надлежном одобрењу Министра трговине и индустрије или Банске управе, а у иностранство само по одобрењу Министра трговине и индустрије.

Наставницима, које прате екскурзије ван места, у коме је школа, а дуже су од једног дана,

одређује накнаду Министар трговине и индустрије Правилником.

III ДЕО

Ученице

Школска година

§ 19.

Школска година почиње 1 септембра уписом ученица за све разреде и траје до 31 августа наредне године, закључно.

Од 24 августа до 1 септембра имају се обавити разредни допунски и приправни испити.

Упис се врши 1, 2 и 3 септембра. Само у изузетним и оправданим случајевима може школска управа допустити упис до 15 септембра, а Министарство трговине и индустрије или Банска управа до 30 септембра. После овога рока уписивање није допуштено.

Настава почиње 5 септембра, а свршава се за ученице последњег разреда 10 јуна, а за све остале 20 јуна. Завршни испити и учитељски дипломски испити врше се у времену од 10—25 јуна.

Сва школска сведочанства издају се ученицима на Видовдан 28 јуна.

§ 20.

Велики школски одмор траје од 29 јуна до 24 августа закључно.

Ближе одредбе о празницима и народним светковинама, када школе неће радити, прописује Министар трговине и индустрије.

§ 21.

Школска година дели се у два полугодишта: прво полугодиште од почетка школске године до 31 јануара и друго полугодиште од 1 фебруара до завршетка предавања.

§ 22.

По свршетку другог полугодишта управа женских стручних учитељских школа дужна је да објави штампани годишњи извештај по упуствима, које прописује Министар трговине и индустрије.

Упис

§ 23.

У први приправни разред женске занатске школе примају се ученице које су свршиле најмање четири разреда основне школе и у тој календарској години навршују 12 година живота.

У други приправни разред примају се ученице:

- а) које су свршиле први приправни разред;
- б) које су свршиле који разред средње школе и имају 13—15 година живота, а које су положили допунски испит из стручних предмета.

§ 24.

У први стручни разред женске занатске школе примају се ученице:

- а) које су свршиле други приправни разред;
- б) које су свршиле најмање 2 разреда средње школе (гимназије, реалке, грађанске школе) или шест разреда основне школе и навршују у тој ка-

лендарској години најмање 14, а највише 16 година живота.

§ 25.

У први разред женске стручне учитељске школе примају се конкурсом првенствено одличне ученице, које су свршиле непотпуну средњу школу са нижим течајним испитом или грађанску школу са завршним испитом.

§ 26.

У појединим разредним одељењима не може бити више од 40 ученица.

§ 27.

Приватних ученица у женској занатској и стручној учитељској школи не може бити.

§ 28.

У виши разред једне школе примају се ученице те школе, које су свршиле претходни разред. На празна места могу се примити ученице и из других таквих школа узуредно одобрење за прелаз.

§ 29.

Промена школе у току школске године ученица ових школа не допушта се.

У току школске године могу прећи из једне школе у другу само ученице досељених родитеља најдаље у року од осам дана по доласку из школе, коју су до тада училе.

Ученице удаљене из једне школе по казни, могу се уписати у другу школу најдаље за осам дана по саопштењу правомоћне казне.

Оцењивање

§ 30.

У сваком полугодишту све ученице морају бити из наставног градива сваког предмета довољно и свестрано испитане. Успех из појединих предмета оцењује се оценама: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2), недовољан (1).

Оцене одличан, врло добар, добар и довољан су прелазне оцене, а оцене недовољан (1), је оцена која повлачи поправни испит, односно понављање разреда.

Владање се оцењује оценама: примерно (5), врло добро (4), добро (3) и лоше (2).

Оцене успеха из појединих предмета даје предметна наставница, а оцене владања и оцене општег успеха предлаже разредни старешина, а разредно веће их утврђује.

§ 31.

Ученица, која је у две узастопне школске године имала лоше владање губи право на даље школовање у тој школи и може се уписати у другу коју такву школу само по одобрењу Министарства трговине и индустрије или Банске управе.

Немарљиву, неспремну и неуредну ученицу, која на крају првог полугодишта има половину или више од половине недовољних оцена, нарочито из практичног рада, или која у једном полугодишту има 8 (осам) неоправданих дана може наставнич-

ки савет на предлог разредног већа удаљити из школе с тим, да у идућој школској години може поновити разред.

Испити

§ 32.

Испити су: разредни, допунски, поправни, завршни и учитељски дипломски испит.

Обављање ових испита редовна је дужност наставника.

Завршни испити врше се у јунском као главном року или у септембарском року, као споредном, у присуству изасланика Министра трговине и индустрије односно Бана и једног изасланика принудних удружења занатлија, а код полудржавних и пулубановинских и једног члана школског одбора.

Учитељски дипломски испит полаже се у женској стручној учитељској школи по завршеном школовању у јунском року као главном и у септембарском року као споредном у присуству изасланика Министра трговине и индустрије.

Министар трговине и индустрије прописује правилник о полагању испита и о награди изасланика.

Превеђења

§ 33.

У старији разред преводе се ученице, које из свих предмета имају најмање довољну годишњу оцену, и оне ученице, које су из једног предмета добиле недовољну оцену, али су положили тај предмет у августу месецу на поправном испиту.

Поправног испита не може бити из практичних радова.

Поправни испити полагају се на истој школи и не могу се понављати.

Разред се може поновити само једанпут.

§ 34.

Ученица, којој се годишња оцена не може позвано извести због болести или других оправданих узрока, подвргава се разредном испиту из свих предмета или из оних, из којих се има да утврди годишња оцена.

Ако је због болести спречена, да у јуну полага овај испит, и то докаже благовремено лекарским уверењем, може га полагати у августу месецу по с тим, да у том року не може добити поправни испит.

Таква ученица понавља разред, ако добије ма и једну недовољну оцену.

Ђачке књижице

§ 35.

По завршетку полугодишта ученицама се саопштава успех и уноси у ђачку књижицу, коју мора имати свака ученица ових школа.

Облик и садржину ђачке књижице прописује Министар трговине и индустрије.

Сведочанства и уверења**§ 36.**

По свршетку школске године свака ученица женске занатске и женске стручне учитељске школе добија сведочанство о свом успеху и владању у тој школској години.

У оправданим случајевима може се по молби у току школске године издати уверење о школовању с напоменом у коме се циљу издаје.

Сведочанства и уверења потписује директор односно управитељица и разредни старешина.

Сведочанство о завршном испиту потписују: изасланик Министра трговине и индустрије односно Бана као претседник, изасланик принудног удружења занатлија и чланови испитне комисије, а код полудржавних и полубановинских школа и члан школског одбора.

Сведочанство о учитељском дипломском испиту потписује изасланик Министра као претседник директор и чланови испитне комисије.

Облик и садржину сведочанства и уверења прописује Министар трговине и индустрије.

§ 37.

Дупликат годишњег сведочанства издаје директор односно управитељица сама. Дупликат сведочанства о завршеном испиту издаје управитељица, а дупликат сведочанства о учитељском дипломском испиту издаје директор по одобрењу Министарства трговине и индустрије или Банске управе, после слежбено оглашеног поништења оригинала у државним Службеним Новинама или у службеним новинама Банске управе.

За све дупликате плаћа се поред државне таксе исти толики износ у готовом новцу за школски фонд.

Школски ред**§ 38.**

О дужностима ученица, њиховом владању у школи и вап ње, похађању школе и раду у школској радионици-атељеу, правдању изостанака, кажњавању и осталом реду и раду у женским занатским и женским стручним учитељским школама прописује Министар трговине и индустрије Правилник.

§ 39.

Ученицу може казнити наставник, разредни старешина, директор односно управитељица, разредно веће и наставнички савет.

§ 40.

Ученице се кажњавају: опоменом; укором, удаљењем и искључењем из школе.

Ученице не смеју се кажњавати телесним казнама.

§ 41.

За велике дисциплинске школске преступе или учестале мање кривце ученица се може казнити удаљењем или искључењем.

О удаљењу из једне школе на једну школску годину с тим, да може у другој школи завршити започету школску годину, одлучује директор односно управитељица на предлог разредног већа.

О искључењу из једне школе до завршетка школовања с тим, да ученица може наставити започето школовање у другој школи, одлучује наставнички савет. Ова казна постаје извршна кад је одобри Министарство трговине и индустрије или Банска управа.

О искључењу из свих женских занатских и женских стручних учитељских школа одлучује наставнички савет са најмање $\frac{2}{3}$ гласова. Ова казна постаје извршна кад је одобри Министар трговине и индустрије.

Школски фонд**§ 42.**

У женској занатској и свакој женској стручној учитељској школи постоји школски фонд, из којих ће се средстава набављати материјал за израду за сиромашне ученице: машине, учила, књиге, модни листови и давати потпора сиромашним ученицама за екскурзије.

У школски фонд државних, бановинских и општинских (градских) школа улазе приноси ученица за употребу школских машина и 50% зараде од израђених предмета, који су рађени у школи од поруцбина, а других 50% зараде припада ученици, која је рад извела.

У полудржавним и полубановинским школама дели се ова зарада на три дела и то: 30% добијају ученице, 30% иде у корист корпорација и 40% иде у корист школског фонда.

Правила о школском фонду, прописује Министар трговине и индустрије.

IV ДЕО**Наставници****§ 43.**

Наставници женских занатских и женских стручних учитељских школа су: редовни, хонорарни и контрактуални.

Редовни су наставници:

а) у женским занатским школама: управитељица, стручна учитељица, занатска учитељица и њихови приправници.

б) у женским стручним учитељским школама: директор, професор, суплент-приправник, стручна учитељица, занатска учитељица.

За хонорарне наставнике са хонораром од часа или за контрактуалне наставнике са сталном месечном наградом могу се по потреби поставити лица, која имају исте квалификације као и редовни наставници.

§ 44.

Управитељицом женске занатске школе може постати само предметна или стручна учитељица, која има најмање 12 година наставничке службе.

§ 45.

За стручну учитељицу женске занатске школе може се поставити лице које је свршило женску стручну учитељску школу, с учитељским дипломским испитом положило државни стручни испит и навршило 3 године наставничке службе.

§ 46.

За стручну учитељицу-приправницу у женској занатској школи може се поставити лице, које је свршило женску стручну учитељску школу са учитељским дипломским испитом.

§ 47.

Директором женске стручне учитељске школе може постати професор које средње стручне или средње школе, који има најмање 18 година наставничке службе.

§ 48.

За професора може бити постављен суплен-приправник, који је дипломирао на филозофском факултету, или на вишој стручној школи у рангу факултета, навршио три године наставничке службе и положио професорски испит.

§ 49.

За суплента-приправника може се поставити лице, које је дипломирао на филозофском факултету или на вишој стручној школи у рангу факултета.

§ 50.

За стручну учитељицу у женској стручној учитељској школи може се поставити лице, које је свршило женску стручну учитељску школу са учитељским дипломским испитом положило државни стручни испит, ако има најмање 10 година наставничке службе у којој женској занатској школи.

§ 51.

За занатску учитељицу у радионици-атељеу, може се поставити изузетно од §§ 12 и 59 Закона о чиновницима лице, које је положило мајсторски испит, ако има најмање 3 године праксе и положи државни стручни испит за занатску учитељицу.

§ 52.

Наставнице женских занатских и стручних учитељских школа имају овај број часова недељно:

- 1) директор женске стручне учитељске школе до 5 часова;
- 2) управитељице до 10 часова;
- 3) професори за опште предмете 18 часова, за цртање 22 часа;
- 4) супленти-приправници за прве две године службе за опште предмете 14 часова; за цртање 18 часова, а после две године као и професори;
- 5) стручне учитељице 30 часова;
- 6) стручне учитељице-приправнице 24 часа, а после две године службе као и стручне учитељице;
- 7) занатске учитељице 36 часова.

§ 53.

Управитељице, стручне и занатске учитељице приватних школа морају имати исте стручне квалификације као и управнице, стручне и занатске учитељице државних школа.

Избор управитељице, стручних и занатских учитељица у овим школама вреди кад га одобри Министар трговине и индустрије.

§ 54.

Наставница која за 3 године узастопце буде лоше оцењена, уклониће се из државне службе.

§ 55.

Забрањено је наставницама да приватно спремају ученице своје школе.

§ 56.

Министар трговине и индустрије прописује:

- 1) Правилник о раду и дужностима директора, управитељица и наставница.
- 2) Правилник о оцењивању директора-управитељица и наставница.
- 3) Правилник о полагању државног стручног испита за све наставнике.

§ 57.

У женским занатским и женским стручним учитељским школама, у којима има више од 8 одељења, поставља Министарство трговине и индустрије или Банска управа једну од наставница за школског секретара за вршење административних и благајничких послова, која ће ту дужност вршити поред своје редовне дужности.

Хонорар за тај рад одредиће правилником Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром финансија.

§ 58.

Плате и принадлежности, право на пензију и сви остали службени односи, права и дужности наставника женских занатских и женских стручних учитељских школа, у колико нису предвиђени овим законом, регулисани су законом о чиновницима од 31 марта 1931 године.

V ДЕО

Школске установе

§ 59.

У школске установе спадају: кабинети, збирке, књижнице и школске радионице-атељеи.

§ 60.

За чување учила из познавања материјала, ученичких цртежа, израђених радова и модела потребних за очигледну наставу, свака школа има своје кабинете и збирке.

§ 61.

Књижнице могу бити наставничке и ђачке. Оне обухватају стручне и остале књиге, часописе и модне листове.

У почетку школске године директор односно управитељица одређују књижничара за наставничку и ђачку књижницу и одређују чувара кабинета збирке. Они су дужни да чувају и рукују повереним им предметима и да воде у реду инвентаре по правилима, која ће прописати Министар трговине и индустрије.

§ 62.

Ради извођења практичне наставе свака школа имаће своју школску радионицу-атеље.

Ради успешнијег извођења практичне наставе школа може примати поручбине. Поручбине се израђују првенствено у школској радионици-атељеу.

леу, а ако извођење наставног програма допушта и у стручним разредима.

§ 63.

Министар трговине и индустрије прописује правилником:

1) уређење и руковање кабинета, збирки и књижнице;

2) отварање, уређење и начин вођења појединих школских радионица-атеља.

VI ДЕО

Школска управа

§ 64.

Школску управу сачињавају: директор односно управитељица, разредни старешина, разредно веће и наставнички савет.

§ 65.

Директор односно управитељица је старешина школе. Они управљају школом по закону, правилницима и наредбама Министарства трговине и индустрије и Банске управе.

§ 66.

Разредни старешина стара се о ученицама свога разреда и подноси потребне извештаје директору односно управитељици, разредном већу или наставничком савету.

У почетку сваке школске године директор односно управитељица одређује разредне старешине за сваки разред.

§ 67.

Разредно веће сачињавају: разредни старешина и сви наставници једног разреда; оно доноси одлуке по свима питањима која се односе на тај разред.

§ 68.

Наставнички савет сачињавају: директор односно управитељица и сви наставници.

Седницама наставничког савета претседава директор односно управитељица или, ако је она спречена, по рангу најстарији наставник.

Наставнички савет се састаје по потреби и доноси одлуке, које се односе на целокупан рад школе.

§ 69.

Министар трговине и индустрије издаће Правилник о раду и дужностима разредног старешине, разредног већа и наставничког савета.

Остале административне одредбе

§ 70.

Министар трговине и индустрије прописује Правилник и упуства о уређењу школске архиве, вођењу књига и вршењу административних послова.

§ 71.

Свака државна и бановинска женска занатска школа као и државна женска стручна учитељ-

ска школа, могу имати печат са државним грбом и назначењем врсте школе.

Полудржавне и полубановинске женске занатске школе имају печат са државним грбом, назначењем школе и корпорације.

§ 72.

На крају сваке школске године директор односно управитељица дужни су, да поднесу годишњи извештај Министарству трговине и индустрије или Банској управи о стању и раду у својој школи.

VII ДЕО

Течајевн

§ 73

Уз женску занатску школу могу се отворити течајевн ва изучавање и усавршавање у занатским струкама, које су у тој школи заступљене за одрасле девојке и жене.

Течај се може одржати, када се јаве најмање 10 лица. Ова лица плаћају принос према месним приликама за употребу школских учила. Висину приноса одређује школска управа. Од тог приноса припада у државним школама: 50% учитељици и 50% школском фонду, а у полудржавним и полубановинским: 30% учитељици, 30% корпорацији, која школу издржава и 40% школском фонду.

§ 74.

Министар трговине и индустрије може према указаној потреби нарочито у местима, у којима не постоји женска занатска школа одобрити оснивање течајева за изучавање и усавршавање у занатским струкама за одрасле девојке и жене и под управом женских корпорација.

Ови течајевн стоје под надзором Министарства трговине и индустрије.

§ 75.

Полазницама течаја издаје се само уверење да су течај похађале.

Облик и садржину тих уверења прописује Министар трговине и индустрије.

Полазак течаја не даје право на полагање ни калфенског ни мајсторског испита већ служи једино за лично усавршавање.

§ 76.

Одобрење за одржавање течајева даје по својој надлежности Министарство трговине и индустрије или Банска управа.

VIII ДЕО

Однос полудржавних и полубановинских женских занатских школа

§ 77.

У полудржавним или полубановинским женским занатским школама постоји школски одбор, у који улазе: управитељица, једна наставница и три члана корпорације.

Правилник о правима и дужностима овог одбора прописује Министар трговине и индустрије.

§ 78.

Постављање, премештај и уклањање из службе наставница код полудржавних и полубановинских школа врши Министар, односно Баи по саслушању корпорација.

IX ДЕО

Прелазна наређења

§ 79.

Почетком школске године 1932-33 уводе се у живот овим законом предвиђени школски типови и врши се упис у први разред сходно одредбама закона.

У први разред женске стручне учитељске школе могу се уписати и свршене ученице женских занатских школа и женских стручних школа док оне трају и то оне ученице, које су завршиле са врло добрим и одличним успехом поменуте школе.

§ 80.

Ученице које су започеле своје школовање по досадашњим прописима завршиће по њима своје школовање.

Ликвидација појединих разреда извршиће се постепено.

§ 81.

Садашње предметне учитељице са квалификацијама за учитељице грађанских и основних школа или које су свршиле коју специјалну стручну школу у рангу потпуне средње школе остају у служби са истим звањем.

Садашње предметне учитељице са квалификацијама за стручне учитељице по ранијим законима остају у служби са звањем стручне учитељице.

Садашње стручне учитељице преведене по ранијим законским одредбама у II категорију, државају звање стручне учитељице, а које су преведене у III категорију добијају звање занатске учитељице.

Садашње стручне учитељице, са квалификацијама за занатске учитељице, а које су имале на дан 1 септембра 1923 године 14 година службе, остају у служби са звањем и припадностима стручних учитељица по овом закону.

Садашње стручне учитељице са квалификацијама за занатске учитељице, а које су имале на дан 1 септембра 1923 године мање од 14 година, а најмање 8 година службе, могу по повољном мишљењу Савета за професионалну наставу остати у служби са звањем и припадностима стручне

учитељице по овом закону.

Садашње стручне учитељице за које Савет за професионалну наставу не да повољно мишљење, као и садашње стручне учитељице са квалификацијама за занатске учитељице, а које на дан 1 септембра 1923 године нису имале 8 година службе, остају у служби са звањем занатске учитељице.

§ 82.

Одредбе § 81 важе у свему и за одговарајуће наставно особље на досадашњим нижим, продужним и вишим женским занатским школама и „Државном осредњем заводу за женски домаћи обрт“ с тим, што нижа и продужна женска занатска школа са стручним и прелазним течајем (чл. 32 тач. 6 зак. о женским занатским школама од 20 марта 1922 године — Службене новине бр. 105 од 15 маја 1922 године) даје за струку квалификацију равну спреми занатске учитељице (§ 45 овог закона), а Виша женска занатска школа са учитељским течајем, равну спреми потпуне средње школ, са завршним испитом.

§ 83.

Свима садашњим наставницима којима до сада нису признате године самоуправне службе или приватне праксе, признаће се то по њиховој молби решењем министровим у смислу овог закона.

§ 84.

Повећање припадности по одредбама прелазних наређења овог закона исплаћиваће се од буџетске 1933-34 године.

§ 85.

Садашње више женске стручне занатске школе са учитељским течајем у Београду и Загребу дају спрему за стручну учитељицу по члану 4 овог закона.

§ 86.

Овај закон ступа на снагу кад га Краљ потпише и кад се објави у Службеним новинама. Од тада престају важити све законске одредбе, које су противне овом закону.

26 фебруара 1932 године
у Београду.

Секретар,
Драг. Станојевић, с. р.

Претседник
Народне скупштине,
Др. К. Кумануди, с. р.

Народна Скупштина

Краљевине Југославије

Бр. 5610

10 марта 1932 год.
у Београду

Господине Претседниче,

Част ми је известити Вас, да је Народна скупштина на свом XXV редовном састанку, одржаном 10 марта 1932 године, коначно усвојила предлог буџета државних расхода и прихода са предлогом финансијског закона за буџетску 1932/33 г., поднети јој од стране Господина Министра финансија на основи овлашћења датог му Указом Њ. В. Краља од 2 фебруара 1932 год.

Извештавајући Вас о предљем мени је част, Господине Претседниче, у смислу члана 64 Устава и § 66 Закона о пословном реду у Народној скупштини, доставити Вам дефинитиван текст предлога буџета са предлогом Финансијског закона за буџетску 1932/33 годину онако како га је На-

родна скупштина усвојила с молбом на Ваш даљњи поступак.

У исто време част ми је доставити Вам оригинал Указа о овлашћењу за подношење Народној претставништву предлога буџета државних расхода и прихода са предлогом финансијског закона за 1932/33 годину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Претседник Народне скупштине,
Др. К. Кумануди, с. р.

Господину

Др. АНТИ ПАВЕЛИЋУ

Претседнику Сената

Београд

Народна Скупштина

Краљевине Југославије

Сазвана указом од 23 септембра 1931 године у ванредан сазив за 7 децембар 1931 године на свом XXV редовном састанку, одржаном 10 марта 1932 год. у Београду, решила је:

Предлог Финансијског Закона

који гласи:

I РАЗДЕО — ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

§ 1.

Државни буџет расхода и прихода за 1932/33 годину састављен је овако:

I) БУЏЕТ ОПШТИХ ДРЖАВНИХ РАСХОДА И ПРИХОДА :

Редовни и ванредни расходи укупно . . . . . Динара 7.575,120,665.—
Редовни и ванредни приходи укупно . . . . . Динара 7.575,120,665.—

II) БУЏЕТ РАСХОДА И ПРИХОДА ДРЖАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА :

Редовни и ванредни расходи укупно . . . . . Динара 3.748,079.335.—
Редовни и ванредни приходи укупно . . . . . Динара 4.501,034.297.—
Вишак прихода над расходима . . . . . Динара 752,954.962.—
који је показан у општим државним приходима под I) под Б.

§ 2.

Буџети расхода под А. и прихода под Б. са буџетима расхода и прихода државних предузећа саставни су део овога Закона.

Изузетно од чл. 47. Закона о државном рачуноводству, а због техничке немогућности, Министар финансија може објавити у „Службеним новинама“, као нарочити прилог дотичног броја, само финансијски закон и упоредни преглед државних расхода и прихода за 1932/33 годину.

§ 3.

Путем вирмана покриће се разлике у принадљекностима, у случају ако је од 1 јуна 1931 год. до ступања на снагу буџета било унапређења у служби и периодских повишица.

§ 4.

Удео који припада држави од добити Народне банке сходно чл. 37 Закона о Народној банци од 17 јуна 1931 год., књижиће се у смислу исте законске одредбе на смањење рачуна ранијих аванса државе код Народне банке.

§ 5.

Изузетно од чл. 22 Закона о државном рачуноводству, уноси се редовно у буџет расхода Претседништва Министарског савета кредит на ванредне трошкове и поверљиве циљеве.

Од одобрене суме овог кредита има се сматрати да је 350.000.— динара у динарима, а остатак од 350.000.— у швајцарским францима.

Овај кредит, као и кредит: за издавање публикација и података у земљи и иностранству у циљу обавештавања, трошиће се по наређењима Претседника Министарског савета, и наређене исплате не подлежу прегледу и одобрењу Главне контроле.

§ 6.

1) О свима расходима из фондова или заклада по овом или другим специјалним законима, у клико они нису изложени у рачунском делу буџета, поднеће поједина надлештва која тим фондовима или закладама располажу детаљан извештај Министру финансија, који ће све те издатке одвојено показати у завршном рачуну за ову буџетску годину.

2) Сви издаци из фондова или заклада подлеже прегледу и одобрењу Главне контроле. Од овог се изузимају издаци по кредитима по чл. 22 Закона о државном рачуноводству.

3) Све државне касе и све врсте фондова чији руковооци ма по коме основу примају и издају новац, хартије од вредности и разни материјал подлеже контроли Министра финансија.

За оне касе и фондове које су у административном погледу потчињене надзору других министара, Министар финансија ће ову контролу вршити по добивеној претходној сагласности ресорног министра.

Министар финансија ову контролу врши преко својих изасланика који ће од надлежних судова

тражити обезбеђење за злоупотребе или причинене штете, које одговорни рачунопологачи одмах не надокнаде. Такве захтеве судови ће као хитне одмах узимати у поступак.

Од овог се изузимају само касе, Министарства војске и морнарице, приватне задужбине и фондови који не подлежу контроли Главне контроле.

§ 7.

Материјални расходи и расходи на наднице радника државних привредних предузећа и установа, чије вршење је услов за постизавање већих прихода, могу се повећавати на рачун вишкова прихода тих установа, и то до 5% од износа кредита одобрених буџета за те расходе одлуком ресорног Министра, до 10% по одлуци Министра финансија, а преко тога решењем Министарског савета по образложеном сагласном предлогу ресорног Министра и Министра финансија.

Министар правде може по сагласности Министра финансија вишкове чистих прихода продуктивних грана економије и индустрије у казним заводима употребити за повећање материјалних расхода тих завода. Исто тако Министар правде може по сагласности Министра финансија средства Централног фонда за подизање казних и сличних завода употребити и за издржавање казних и сличних завода у колико предвиђени буџетски кредити не би били довољни.

§ 8.

1) Правилно и саобразно чл. 60 Закона о државном рачуноводству ангожовани издаци у току једне буџетске године, који нису могли бити извршени из ма каквих разлога у предвиђеним роковима односне рачунске године, вршиће се по одобрењу Министра финансија до краја текуће рачунске године из обртног капитала показаног у последњем завршном рачуну државних расхода и прихода, с тим да се књиже на терет „Обртног капитала Главне државне благајнице — државне обавезе из ранијих година“ — и покажу у завршном рачуну за ову рачунску годину.

2) Државне обавезе из ранијих година које не испуњавају услове из предњег става, могу се исплаћивати из обртног капитала показаног у последњем завршном рачуну државних расхода и прихода. Одлуку о овим исплатама доносиће Министар финансија.

3) Исплаћене обавезе по буџетима за раније године које се нису могле ликвидирати у тим годинама показуће се у завршном рачуну за наредну годину као расход на терет обртног капитала Главне државне благајнице.

§ 9.

За стварање нових обавеза противно чл. 60 и 66 Закона о државном рачуноводству наредбодавци и рачунопологачи одговараће у смислу чл. 58 Закона о државном рачуноводству и § 23 Закона о продужењу важности одредаба досадањих финансијских закона и Закона о буџетским дванаестинама.

§ 10.

Поштанска штедионица и њене филијале ослобођавају се плаћања камате на улоге и уплате по

чековним рачунима: Главне државне благајнице, финансијских дирекција и пореских управа а ова надлештва од плаћања манипулативних и других трошкова на уплате и за извршене исплате по њиховим чековним рачунима.

§ 11.

1) Неће се исплаћивати мутевелијски удео на непосредним пристојбама од вакуфских некретнина на територији раније Босне и Херцеговине, пошто је то право чланом I. уведбене наредбе за билеговни и пристојбени закон за Босну и Херцеговину Бр. 39148/II—1886 год. укинута.

2) Опрашта се дуг који се води по текућем рачуну Министарства исхране и обнове земље код Народне банке, за издати новац у суми од Динара 246.503.30 на име безкаматне позајмице Удруги јавних чиновника у Загребу.

3) Опраштају се позајмице са интересом које је Господарска комисија за стварну демобилизацију у Љубљани дала школским одборима, општинама, гласбеној матици, разним установама и фондовима ранијих области чија је имовина прешла под управу бановине.

Износ опроштених позајмица расходаће се на терет прихода од плена.

Све до дана ступања на снагу овог закона наплаћене суме неће се враћати.

Остале установе, друштва и задруге, дужне су примљене позајмице од Господарске комисије вратити са интересом 4% у десет годишњих рата рачунајући од дана ступања на снагу овог закона.

Ослобођавају се плаћања вредности примљеног материјала из плена: Коло Српских сестара, ђачке трпезе, друштва и установе за помагање сиротиње и деце, занатска удружења и занатски еснафи и удружење руских избеглица као и сви земљорадници који су учествовали у ратовима за ослобођење и уједињење од 1912 године, но с тим да су наплаћене суме од дана ступања на снагу овог закона неће враћати.

Сума од три хиљаде динара предвиђена у тач. 3 § 1 закона о ликвидацији уступљеног ратног плена повећава се на 5.000.— динара, с тим, да ће се таква дуговања отписати ако се уверењем и потврдама надлежних власти утврди немогућност наплате услед немаштине.

4) Лицима, која су добила позајмицу у новцу из фонда секвестрираних имовина, ради обнове имања или радњи, отписуће се дуг од 5.000.— динара. Ово отписивање извршиће се и у случају да је по том дуговању изречена и судска пресуда.

Свима осталим дужницима оставља се рок од две године од ступања на снагу овог закона, да исплате дуг без интереса. После овог рока дуг ће платити са 4% интереса за све време од дана обавезе.

Позајмице дате у новцу удружењима за исхрану пасивних срезова у Херцеговини отписуће се.

Позајмице дате лицима, која нису могла и не могу да их плате због доказане немаштине, отписуће се. Ово ће се отписивање извршити на основу уверења или потврда надлежних власти о немаштини дотичних лица.

Сва отписивања по овом §-у, извршиће се на терет сума добијених од ликвидараних имовина и

потраживања поданика непријатељских држава, које још нису предате Фонду за ратну штету.

За она лица, која су своја дуговања ликвидирала и платила, одредбе овога §-а не важе, нити се могу наплаћене суме враћати.

II РАЗДЕО — ОДРЕДБЕ ЗА ПОЈЕДИНА МИНИСТАРСТВА

А. Министарство финансија

1 Овлашћења за Министра финансија и одредбе за рачунску службу

§ 12.

Овлашћује се Министар финансија:

1) да саобразно Закону о државном рачуноводству издаје благајничке записе на подлози буџетских прихода. Сума ових благајничких записа, издатих, на основу чл. 106 и 109 Закона о државном рачуноводству, у промету не сме бити већа од Динара 500,000.000.— и са каматом, која не може бити већа од 7%. У ову суму не улазе бондови, издати Народној банци Краљевине Југославије, као подлога за раније авансе држави, на основу чл. 4 ст. 1 Уговора између државе и Народне банке Краљевине Југославије озакоњеног 17 јуна 1931 год.

2) да повремено одређује вредност државним и државом гарантованим обвезницама у случајевима, када се на основу специјалних закона, уредаба или правилника ове обвезнице имају примати у јемство (кауције) по берзанском курсу.

Одређена вредност ових обвезница не може бити већа од њихове номиналне вредности, и остаје на снази за све време трајања јемства (кауције) обрачунаог по тој вредности.

3) да на терет буџетских резервних кредита и из обртног капитала Главне државне благајнице плаћа државну дотацију самоуправним телима за покриће расхода, које изазивају функције пренешене од државе на самоуправни тела, колико буду предвиђене њиховим одобреним буџетима за ову буџетску годину.

4) да из обртног капитала Главне државне благајнице може исплатити Приморској, Зетској и Врбаској бановини суме, предвиђене њиховим одобреним буџетима за 1932-33 год. као државну субвенцију за покриће вишка расхода над приходима.

5) да може све оне позајмице и државна потраживања за које Државно правобраништво на основу уредних законских докумената утврди немогућност наплате, расходовати на терет обртног капитала Главне државне благајнице с тим да се о њима води и даље засебна евиденција и у случају могућности наплате наплаћене суме унесу у државну касу.

6) да може на терет обртног капитала Главне државне благајнице расходовати суме које поједина Министарства и њихове установе дугују: Министарству саобраћаја на име кредитиране воза-

зарине за раније године и Министарству шума и рудника за издати угаљ из државних рудника за раније године. Поступак за ово расходовање прописује Министар финансија.

7) да може отписати на терет обртног капитала Главне државне благајнице све незамењене аусто-угарске новчанице као и све нерасходоване 20% крупне признанице које су државна својина и воде се по благајничким књигама као готовина а до сада нису расходоване.

8) да у споразуму са Министром трговине и индустрије а по постигнутој сагласности са Претседником Министарског савета одлучи:

а) кад ће се Народном претставништву поднети на решавање предлог закона о општој царинској тарифи са увозним и извозним царинама, који је уведен у живот решењем Министарског савета ЦБр. 29291 од 19 јуна 1925 год., донетим на основу чл. 71. закона о буџетним дванаестинама од 31 марта 1925 год., и чија је важност продужена одредбама финансијског закона за 1929-30 (чл. 1 закона о измени чл. 76 финансијског закона за 1929-30 годину), 1930-31 (§ 55) и 1931-32 (§ 57) и

б) кад ће се Народном претставништву поднети на накнадно одобрење решења која су донета и која буду донета по овлашћењима предвиђеним у поменутом предлогу закона о општој царинској тарифи као и у његовим доцнијим изменама.

9) да Министру грађевина стави на расположење кредит од 15,000.000.— динара за довршење зграде Народног претставништва.

10) Да поред досада издатих „6% обвезница за финансијску ликвидацију оштета за беглучке земље у Босни и Херцеговини“ I и II емисије у укупном номиналном износу од 350,000.000.— динара, може у циљу потпуне исплате ових оштета, издати и III емисију ових обвезница до највише номиналног износа до 150,000.000.— динара. За ове обавезнице важе у свему одредбе закона о финансијској ликвидацији оштета за беглучке земље, досуђених по закону о беглучким земљама у Босни и Херцеговини од 3 децембра 1928 год. са изменама и допунама од 9 августа и од 19 новембра 1930 године.

11) Да може на предлог Министра пољопривреде исплатити Централном одбору водних задруга у Новом Саду аконтацију до суме од 9,000.000.— динара на име пензмиреног заостатка водних доприноса из године 1930 и 1931 за земље узете под удар аграрне реформе.

Уплате водоплавних доприноса по разрезу из године 1930 и 1931 примаће пореске управе као ванредан приход до подмирења аконтационе суме.

2 Одредбе за државне монополе

§ 13

Одобрава се Самосталној управи државних монопола да меже у свом завршном рачуну за ову буџетску годину показати већи расход по буџетској партији за утрошак дувана, ако кредит за расходовање утрошака дувана не буде за то довољан.

3 Одредбе о државним добрима

§ 14.

Овлашћује се Министар финансија:

1) да може изложити јавној продаји државна непокретна добра, која не доносе приход, а не могу се искористити за коју државну потребу или не доносе приход сразмеран њиховој прометној вредности; она, чије је одржавање скопчано са несразмерним трошковима према приходу и она, која се од више година непрекидно налазе у државним других лица и бесплатно искоришћују.

За добра, чија је прометна вредност испод 100.000.— динара, коначну одлуку о продаји доноси Министар финансија, за она чија је вредност до 1.000.000.— динара одлуку доноси Министарски савет на предлог Министра финансија, а преко 1.000.000.— динара Министарски савет по претходној сагласности Финансијског одбора Народне скупштине.

Продаје непокретних државних добара вредности преко 100.000.— динара врше се јавном лицитацијом. Продаја добара испод те вредности може се вршити и директном погодбом (директним уговором), ако је купац самоуправно тело, хумано друштво или установа, која врши послове од јавне користи, или ако се путем директне погодбе могу постићи повољнији резултати, или ако је искључена могућност јавне продаје (случај добара, која су дуги низ година у државним других лица). У случајевима директне продаје потребна је одлука Министарског савета на предлог Министра финансија.

2) да исплату куповне цене непокретних добара означених у предњем ставу може одобрити у року најдаље до пет година, у једнаким полугодишњим ратама, с тим да ће се пренос права својине извршити после потпуне исплате. Мин. финан. у споразуму са Финансијским одбором Народне скупштине прописује уредбу, којом ће бити предвиђен начин и поступак за процену оних непокретних добара, која се продају директном погодбом, као и сви други услови за отуђивање тих државних непокретнина.

3) да у случају потребе да се извесно државно добро размени са којим непокретним добром исте или веће вредности, приватног власништва или кога јавног тела, — може одобравати такве размене на предлог власти, за чију се потребу размена врши.

4) да може изузетно од чл. 85 Закона о државном рачуноводству одобравати закупе мањих државних добара и то до три године, ако једногодишња закупна цена не прелази суму од 100.000.— динара.

5) да може уступити по сагласности Министарског савета појединца државна земљишта за подизање соколских домова.

§ 15.

Сва државна надлештва и установе, која имају на руковању непокретна државна добра, а ипсу им потребна у целини или појединим деловима, дужна су та добра или делове истих старвити на расположење Министарству финансија.

4 Одредбе о порезима, таксама, трошарини и царинама

§ 16.

1) Котарске припомоћне закладе ослобађају се од плаћања пореза и свих осталих државних дажбина у свим својим пословима.

2) Непосредни порези разрезани на државна земљишта и зграде расходоваће се за све време до краја 1932 године.

3) закон о ослобођењу од државних дажбина зајмова самоуправних тела има се тако разумети, да се самоуправна тела ослобађају плаћања пореза и такса за зајмове у земљи које закључе путем јавног уписа, а не и оне, које закључе код појединих банака. Сви зајмови, без разлике које самоуправна тела закључе у иностранству, ослобађају се плаћања пореза и такса.

§ 17.

1) На основу реципроцитета изузетно од постојећих таксених прописа неће се наплаћивати преносна такса у погледу непокретних имања румунских поданика поменутих у чл. 4 Конвенције између наше Краљевине и Краљевине Румуније о режиму непокретних имања, кад се право сопствености на те поданике анше државе.

2) Изузетно од одредаба Закона о таксама на рачуне, празнице и остала документа, којима наша заступништва у иностранству правдају кредитне утрошене за своје набавке и потребе, а извршене у иностранству, неће се наплаћивати никаква такса.

3) Важност Закона о привременом ослобођењу Анонимног друштва авијатичких радioniца Луј Бреге од плаћања свију такса, пореза и такса за регистровање, као и увозне царине на сировине, израђена делове и све потребе за фабрикацију аероплана од 20 јануара 1930 године продужује се до закључно 31 марта 1933 године.

4) изузетно од постојећих таксених прописа неће се наплатити 2½% државних дажбина на име 1% пореза на пословни промет, 1% уговорне таксе и ½% признаичне таксе приликом исплате фактура за испоручене количине соли по уговору закљученом 11 новембра 1930 између Управе државних монопола и Државног монопола соли Пољске Републике, ако и последња не наплати своје државне дажбине на примања наше монополске управе по уговорима закљученим о купопродаји дувана у листу у истој години.

5) Предузеће Едмонд Боаје из Анжера, ком је за Владу Краљевине Југославије од Министра саобраћаја уступљена изградња пруга Бихаћ—Книн Глоговци—Пел, ослобађа се од плаћања државних неспоредних пореза и самоуправних приреза, осим дужности обустављања службеничког пореза од својих службеника и радника, затим ослобађа се свих државних такса, подразумевајући ту и таксе за уговоре учињене са државом о овој градњи и о пословима, који из тих уговора неспоредно проистичу, као и државне, бановинске и општинске трошарине на све трошаринске предмете, које буде трошило за погон машина и справа потребних при извршењу, помеиуте изградње изузев аутомобила

било да те предмете увози непосредно из иностранства, било да их набавља у земљи непосредно од произвођача.

Поменуто предузеће ослобађа се плаћања увозне царине и осталих дажбина, као споредних такса (жиговине, пословне дажбине, калдрмине), које се наплаћују на царинарницама, и то за сав материјал, конструкције, металне делове, шине и т. д., за закивке, завртње, боје и остали потрошни материјал, који буде употребљивало за извршење предузетих радова. Ово ослобођење од плаћања увозних царина не односи се на материјал, машине, спреме и алат употребљив за грађење железница, а који се према списку састављеном од стране Министарства саобраћаја и саопштеном друштву у року од месец дана од обнародовања у „Службеним новинама“ овога закона израђују у земљи, а могу се набавити по паритетним ценама светског тржишта и испоручити у роковима који одговарају уговореним роковима за извршење радова.

Затим се предузеће ослобађа царине, скопног пореза, као и монополске таксе и споредних такса (жиговине, калдрмине, пословне дажбине) на бензин, односно петролеум и минерално уље и нафту који служе за погон и мазање машина, а увозе се из иностранства за грађење железнице Бихаћ до Кини и Глоговци—Пећ. Исто тако предузеће се ослобађа монополске таксе на експлозив и штапин, који се набавља у земљи, а служи за разбијање стене на грађењу поменутих пруга као и царине и монополске таксе на експлозив, штапин и капсуле, ако се исти увозе из иностранства, а под условом напред наведеним.

Све машине, апарати, гвоздене конструкције, справе, алати и остали потребни прибор за извршење предузетих радова, ослобађају се условно од увозне царине и осталих споредних такса, ако у року од шест месеци од дана пријема железнице и радова од стране државе буду повраћени за иностранство, или више не буду за употребу. При условном увозу ових машина, апарата, гвоздених конструкција, справа, алата и осталог прибора неће предузеће полагати никакву гаранцију, нити ће се вршити обележавање истих.

6) Европско друштво за хипотекарни и банкарски кредит из Париза, коме је за Владу Краљевине Југославије од Министра саобраћаја уступљена изградња пруге Велес—Прилеп, ослобађа се од плаћања државних непосредних пореза и самоуправних приреза осим дужности обустављања службеничког пореза од својих службеника и радника, затим ослобађа се свих државних такса, подразумевајући ту и таксу за уговоре сачињене са државом по овој градњи и по пословима, који из тих уговора непосредно проистичу, као и државне бановинске и општинске трошарине на све трошаринске предмете, које буде трошило за погон машина и справа потребних при извршењу поменуте изградње изузев аутомобила, било да те предмете увозе непосредно из иностранства, било да их набавља у земљи непосредно од произвођача.

Поменуто Друштво ослобађа се плаћања увозне царине и осталих дажбина као споредних такса (жиговине, пословне дажбине, калдрмине) које се наплаћују на царинарницама и то за сав материјал, конструкције металне делове, шине и т. д., за за-

кивке, завртње, боје и остали потрошни материјал, који буде употребљавало за извршење предузетих радова. Ово ослобођење од плаћања увозних царина не односи се на материјал, машине, спреме и алат употребљив за грађење железница, а који се према списку састављеном од стране Министарства саобраћаја и саопштеном друштву у року од месец дана од дана обнародовања у „Службеним новинама“ овога закона израђују у земљи а могу се набавити по паритетним ценама светског тржишта и испоручити у роковима који одговарају уговореним роковима за извршење радова.

Затим се Друштво ослобађа царине, скопног пореза, као и монополске таксе и споредних такса (жиговине, калдрмине, пословне дажбине) на бензин, односно петролеум и минерално уље и нафту који служе за погон и мазање машина, а увозе се из иностранства за грађење железнице Велес—Прилеп. Исто тако Друштво се ослобађа монополске таксе на експлозив и штапин, који се набавља у земљи, а служи за разбијање стене на грађењу поменуте пруге, као и царине и монополске таксе на експлозив, штапин и капсуле, ако се исти увозе из иностранства а под условима напред наведеним.

Све машине, апарати, гвоздене конструкције, справе, алати и остали потребан прибор за извршење предузетих радова, ослобађају се условно од увозне царине и осталих споредних такса, ако у року од шест месеци од дана пријема жељезнице и радова од стране државе буду повраћени за иностранство или више не буду за употребу. При условном увозу ових машина, апарата, гвоздених конструкција, справа, алата и осталог прибора, неће Друштво полагати никакву гаранцију, нити ће се вршити обележавање истих.

7) Жељезнички материјал за колосеке и возила, који се набавља у Пољској по компензационим уговорима на рачун монополске режије, ослобођава се од плаћања царине и свих царинских трошкова.

Б. Министарство правде

§ 18.

Овлашћује се Министар финансија, да по Р_а спореду Министра правде исплаћује у месечним ратама бир православног свештенству у колико су до сада примали, у Дринској, Зетској, Дунавској, Моравској и Вардарској бановини и бир имамима у колико су до сада примали и то: бир православног свештенству у укупној суми динара 13,200.000.— годишње, а бир имамима у укупној суми динара 2,100.000.— годишње. Овај бир и једнима и другима стављаће на расположење у глобалном износу а у месечним ратама Министар правде Светом Архијерејском Синоду Српске Православне цркве односно Вакуфско-меарифској Дирекцији у Скопљу.

У границама ових укупних сума надлежне верске власти ће одређивати величину бира сваке парохије и цемата према задужењу пореских глава за 1931 годину. У недостатку задужења за ту годину важиће задужење за 1930 годину.

Уплаћени свештенички бир у наведеним укупним сумама за парохијско свештенство у овим ба-

новинама по чл. 6 Закона о уређењу свештеничког стања и од муслимана иде на покриће исплата које се врше по првом ставу овог параграфа.

Досадашњи износ од 7.— дин. предвиђен чл. 6 Закона о уређењу свештеничког стања од 1882 год. повећава се на дин. 6.—.

Исто тако по распореду Министра правде, парохјални намет и допринос српско-православно-црквених фондова у укупној суми 2,040.000.— динара годишње исплаћује се у месечним ратама на име плата православног свештенства Горњо-Карловачке Епархије. Ову суму Министар правде у глобалном износу а у месечним ратама, стављаће на расположење Светом Архијерејском Синоду Српске православне цркве.

У границама ове укупне суме Свети Архијерејски Синод ће наређивати исплату плата тог свештенства.

Уплаћени парохјални намет 4.— дин. на ралу и допринос фондова по чл. 13 Уредбе о уређењу црквено-школских и фондуционалних дела Српске Митрополије у Сремским Карловцима од 10 августа 1868 године у овој укупној суми иде на покриће исплата, које се врше по ставу петом овог параграфа.

Министар правде у споразуму са Министром финансија, издаће ближе упуства о извршењу овог.

§ 19.

Стална годишња државна помоћ Српској православној цркви одобрена у буџетима расхода Министарства правде и Министарства просвете исплаћиваће се у тромесечним ратама унапред Светом Архијерејском Синоду Српске православне цркве.

§ 20.

1) Котарски суд у Оснјеку доњи град укида се и престаје радити са даном 31 маја 1932 године.

Са истим даном досадашње подручје Котарског суда у Оснјеку горњи град, који ће се од тога дана звати Котарски суд у Оснјеку.

Овлашћује се Министар правде, да изда уредбу о начину ликвидације котарског суда у Оснјеку доњи град и о преносу послова овога котарског суда на котарски суд у Оснјеку горњи град.

2) Надлежност Котарског суда у Лудбрегу за управне општине Копривнички Иванец и Ђелековац среза Копривничког престаје важити даном 31 маја 1932 године. Од тога дана протеже се надлежност Котарског суда у Копривници и на ове општине.

Овлашћује се Министар правде да изда уредбу о преносу послова са Котарског суда у Лудбрегу на Котарски суд у Копривници у колико се ти послови односе на поменуте општине.

3) Општине Рајчица и Осојска среза дебарског издвајају се из територијалне надлежности Првостепеног суда у Охриду, а управни срез галички издваја се из територијалне надлежности Првостепеног суда у Тетову, а издвојена подручја преносе се у територијалну надлежност Првостепеног суда у Кичеву.

Овлашћује се Министар правде да уредбом одреди дан када ће се провести овај пренос надлежности и да пропише све што је потребно за извршење тога.

В. Министарство просвете

§ 21.

1) Овлашћује се Министар просвете да може увести наплаћивање улазница за музеје. Приходи од тих улазница служиће за покриће расхода музеја, по правилнику који ће допети Министар просвете у споразуму са Министром финансија.

2) За Централни пензионни фонд чланова позоришта наплаћује се на све улазнице и то:

а) за позоришта и уметничке концерте и приредбе и у опште за све улазнице у уметничким установама од сваког седница по 0.50 дин. до 5.— динара;

б) на бесплатне улазнице у предњим установама до 3.— дин.

Овлашћује се Министар просвете да у споразуму са Министром финансија пропише правилник о начину наплате ових такса предаје наплаћених сума Управи централног пензионог фонда и о контроли над овим фондом.

§ 22.

Клиничке болнице које спадају под надлежност Министра просвете, могу трошити за своје издржавање приходе од наплаћених болничких трошкова.

§ 23.

1) Овлашћује се Министарски савет да на предлог Министра просвете може на дан 1 јула ове године затворити извештај број гимназија, учитељских школа, реалних гимназ. и класичних одељења у реалним гимназијама, као и да може свести извештај број средњих потпуних школа на непотпуне, а према буџетским могућностима.

2) Директори оних пуних средњих школа које би се сведе на непотпуне остају и даље на својим положајима док се постепено не преместе за директоре потпуних средњих школа или им се даду други положаји или се пензионису.

3) Државне зграде и остале непокретности средњих и средњих стручних школа које би се укинуле стављају се на расположење Министру просвете са целокупним својим намештајем.

4) Наставничко, техничко, административно и остало особље у средњим и средњим стручним школама које би се укинуле може Министар просвете задржати у државној служби, пензионисати или отпустити према буџетској могућности и потребама службе.

§ 24.

Овлашћује се Министар просвете да на рачун кредита предвиђених буџетом на личне расходе за стално особље може постављати контрактуалне службенике и дневничаре, с тим да се број и врста предвиђених звања, као и износ одговарајућих буџетских припадљности и кредита овим постављенима не прекорачи.

§ 25.

Наставници основних, грађанских, средњих и средњих стручних школа не могу се упућивати на рад изван школе, изузев у Министарство просвете, Министарство физичког васпитања народа и банске управе. Они који се буду затекли 30 јуна ове

године изван школе за коју имају квалификације биће враћени на своје редовне дужности, изузев оних који се налазе на раду у Министарству просвете, Министарству физичког васпитања народа или код банских управа.

§ 26.

1) Стални срески школски надзорници, као и вршиоци дужности тих звања, у колико се буду постављали из реда наставника грађанских или народних школа примаће своје принадлежности из кредита који је предвиђен за исплату принадлежности тих наставника у глави основне наставе код дотичних банских управа. Специјални додатак по параграфу 293 алинеја 2 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 г. примаће из кредита који је одређен за исплату специјалног додатка у глави Министарства просвете. У колико би се ти надзорници постављали из реда наставника средњих и учитељских школа, њихове ће принадлежности пасти на терет одговарајућих партија буџета средње наставе.

Изузетно од чл. 1 и 2 уредбе Бр. 84.600 од 12 децембра 1931 године, среским школским надзорницима ће се паушално исплаћивати путни трошкови и дневнице за два редовна прегледа школа по параграфу 117 тачка 2 Закона о народним школама, а на основу одлуке П.Бр. 24377-1930 и 31884-1930.

Паушал износи за два годишња прегледа, према теренским приликама и броју школа и одељења по 8.000.—, 6.000.— или 4.000.— динара у границама буџетом одобрених кредита а по решењу Министра просвете. Овај се кредит не може повећавати.

§ 27.

1) У закону о средњим школама додају се и мењају ставови, и то:

У параграфу 8 последњи став укида се и замењује новим који гласи:

„Број одељења у потпуним и непотпуним гимназијама по разредима одредиће Министар просвете.“

У параграфу 7 додаје се нов став који гласи:

„У садашњим средњим и средњим стручним школама број ученика по одељењима, најмањи и највећи, и бројни однос мушких и женских у појединим разредима мешовитих школа одредиће Министар просвете.“

Параграф 16 мења се и гласи:

„Директори и наставници самоуправних и признатих приватних верских средњих школа морају имати исте квалификације као директори и наставници државних средњих школа.“

Самоуправне школе могу бити потпуне и непотпуне, потпуне са осам разреда и непотпуне са четири нижа разреда или са четири виша разреда. Оне морају бити потпуно одвојене у погледу наставника и администрације од државних средњих школа у истом месту.

Школски одбор или Управа самоуправних школа обраћаће се Министарству просвете да им на терет њихових буџета постави директора и потребан број наставника по струкама. Министар просвете постављаће директоре и наставнике за

ове школе са платама и свима принадлежностима које би имали у државним школама. Ако су пензионери, неће примати пензију нити додатке који иду уз пензију. Министар може опозвати пристанак на ранији избор у коме случају самоуправно тело је дужно одмах га уклонити од дужности.

Директорима се године службе проведене у самоуправним школама рачунају при враћању у државну службу или при пензионисању ако су раније били директори или професори државних средњих школа, као да су их провели у државним средњим школама. Време које су наставници провели у самоуправним средњим школама, ако доцније ступе или се врате у државну наставничку службу, сматраће се као проведено у државној служби. Директори и наставници у самоуправним школама напредују као и директори и наставници у државним школама.

Затечени наставници у самоуправним средњим школама, разрешиће се 30 јуна 1932 године, а нова постављења за идућу школску годину извршиће се по одредбама овога закона.“

У параграфу 17 други став, додају се речи: „Изузев интерната у којима су смештени државни питомци“.

У параграфу 51 додаје се нов став:

„Ученици V, VI и VII разреда могу полагати поправни испит само из једног научног предмета у прописаном времену.“

II) У закону о учитељским школама мења се: У свима члановима закона о учитељским школама речи „област“ или „обласни“ замењује се речима „бановина“ и „бановински“, а реч „тримесечје“ речју „полугодиште“.

Школска година почиње 5 септембра уписом ученика, а завршава се 4 септембра наредне године закључно.

Од 24 августа до 4 септембра имају се обавити сви испити.

Предавања почињу одмах по упису, најдаље 10 септембра.

Полугодишта почињу и завршавају се у исто време као и у средњим школама.

За ученике V разреда учитељске школе у погледу свршетка предавања, рокова за полагање поправних испита и учитељског дипломског испита важне одредбе закона о средњим школама, као за ученике VIII разреда.

Ученици свих разреда могу полагати поправни испит само из једног научног предмета, или две вештине, у противном понављају разред.

У параграфу 33 укидају се 3 и 4 став и замењује новим који гласи:

„О броју ученика и ученица који се примају у I разред одлучује Министар просвете.“

Министар просвете може допустити накнадни упис најдаље до краја септембра у II, III, IV и V разред, као и упис у I разред оних ученицима који су се на време пријавили за пријем у учитељску школу и положили пријемни испит, али су као прекобројни одбијени.“

У параграфу 34 укида се други став, а додаје се:

„Пријемним испитима у приватним учитељским школама присуствује изасланик Министра просвете, на трошак школе у којој се испит обавља.“

У параграфу 52 после трећег става додаје се нов став који гласи:

„За директоре у учитељским школама могу се поставити и она лица која испуњавају услове за директорско звање у потпуним средњим школама“.

У параграф 59 додаје се:

„Учитељи вежбаоница уживају сва права и принадлежности учитеља народних школа.“

Одредбе §§ 27, 28, 29, 32, 33, 42 и 75, као и свих других чланова у закону о учитељским школама, у колико су противни овим изменама, стављају се ван снаге.

Ученичка удружења одобравају се по одредбама закона о средњим школама.

III) Материјално издржавање грађанских школа, терет управних трошкова и послуге може се пренети по параграфу 65 Закона о грађанским школама, почев од 1 априла 1932 године, на бановине и општине.

У параграф 44 додаје се нов став који гласи:

„За наставника грађанске школе може се поставити и лице које је положило дипломски испит на Филозофском факултету универзитета.“

Наставници грађанских школа који су дипломирали на Филозофском факултету могу после двогодишње службе у грађанским школама полагати професорски испит.“

§ 28.

Три државна средишња народна позоришта у Београду, Загребу и Љубљани, имају субвенцију државну за покриће у држав. буџету предвиђених личних издатака и за осигурање зграда и инвентара док сви остали издаци: хонорари, режијски трошкови и остали материјални издаци, падају на терет целокупног прихода тих позоришта, а по специјалним буџетима које одобрава Министар просвете у споразуму са Министром финансија.

Четири обласна народна позоришта са седиштем једно у Скопљу, једно у Сарајеву, једно у Новом Саду и Осиеку (заједничко) и једно у Марибору, издржавају се својим приходима и субвенцијом, а по буџету који одобрава Министар просвете.

Ово важи и за бановинска позоришта, с тим да њихов буџет прихода и расхода одобрава надлежни Бан.

Сва поменута позоришта ослобођавају се плаћања таксе из Тар. Бр. 99-а (1) закона о таксама.

§ 29.

Државна штампарија на Цетињу уступа се у власништво и управу Зетске бановине на Цетињу. Буџет ове штампарије за 1932-33 год., одобриће по предлогу Бана Министар финансија у споразуму са Министром просвете.

Сва задужења по текућем рачуну које Министарство финансија књижи на терет ове штампарије имају се расходовати на терет обртног капитала Главне државне благајне.

§ 30.

Кредити на личне расходе Министарства просвете у глави XI Универзитета, партија 235—238 закључно, смањује се у висини 10%.

Овлашћује се Министар просвете да изузетно од одредаба закона о универзитетима од 28 јуна 1930 бројно стање наставног особља утврди према висини расположивих кредита, а по учињеном смањењу у претходном ставу, ради чега ће извршити потребна пензионисања или отпуштања.

Г. Министарство иностраних послова

§ 31.

Исплата принадлежности државних службеника, контрактуалних чиновника и дневничара при нашим заступништвима у иностранству вршиће се по предлогу Министра иностраних послова од 25 јуна 1931 год. Р.Бр. 9591 — сагласности Министра финансија од 21 јула 1931 г. Бр. 43356/1 и одобрењу Председника Министарског савета од 13 септембра 1931 г. Бр. 3580 а по одбитку смањења по уредби о смањењу личног додатка на скупоћу од 19 септембра 1931 год. Бр. 66300/1 и по Закону о смањењу принадлежности од 20 септембра 1931 год. с тим да се има употребити при обрачуна, узимању и књижењу долара сталан курс 56.40 динара за 1.— долар у место свакомесечног државног обрачунског курса. Приликом обрачуна принадлежности има се извршити заокружавање до 50 центи на нижи а преко 50 центи на виши наредни долар. Ово заокружавање примениће се и при обрачуна отпавиричког додатка.

Исплата по предњем ставу вршиће се с тим, да се може, на предлог Министра иностраних послова у сагласности са Министром финансија а по одобрењу Министарског савета, висина укупних принадлежности у доларима из табеларног прегледа мењати и одређивати у границама кредита буџетом одобрених према приликама у појединим државама.

§ 32.

1) Изузетно од става 3 у параграф 30 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 год. има важити:

а) државни службеници Министарства иностраних послова, који се премештају из Министарства у заступништва у иностранству, примаће принадлежност у динарима све до дана јављања односно пријема дужности у заступништву, а од тога дана у доларима по предњој одредби овог Закона.

б) државни службеници који се премештају из заступништва у Министарство иностраних послова, примаће принадлежности у доларима из предње одредбе овог Закона до дана разрешења односно предаје дужности а од тога дана у динарима као и остали службеници Министарства.

Ово важи и при примени параграфа 18 Закона о уређењу Министарства иностраних послова и дипломатских и консуларних заступништава Краљевине Југославије у иностранству.

в) државни службеници који се премештају из заступништава у једној држави у заступништво у другој држави, примаће принадлежности државе из које се премештају до дана разрешења односно предаје дужности ако је износ долара за ту државу из предње одредбе овог Закона раван или већи од износа долара за државу у коју се премешта. У противном, ако је износ долара из пред-

ње одредбе овог Закона већи за државу у коју се премештају, примаће принадлежности одређене за ту државу од дана јављања односно пријема дужности у месту премештаја.

2) Одредбе 1 става овог параграфа имају анологно важити и при примени: параграфа 80 и 101 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 год., параграф 28 став последњи и 43 Закона о уређењу Министарства иностраних послова и дипломатских и консуларних заступништава Краљевине Југославије у иностранству и параграф 21 Закона о продужењу важности одредаба досадашњих финансијских закона и Закона о буџетским дванаестинама од 31 јула 1929 године, кад се дипломатско-консуларних чиновник из Министарства или из кога другог заступништва одређује за отправника послова.

§ 33.

Изузетно од прве реченице у параграфу 101 Закона о чиновницима, чиновници Министарства иностраних послова и дипломатско-консуларних заступништава у иностранству могу се по сагласности Претседника Министарског савета ставити на расположење и по потреби службе с тим да ^{у тој} положају ови чиновници не могу дуже остати од три месеца.

§ 34.

1) Кредит за ванредне трошкове, достојније заступање државних интереса и на поверљиве цели има се сматрати да је: у динарима 1,000.000.— а у швајцарским францима 1,088,160.— Специјални поверљиви кредит има се сматрати да је: у динарима 10,300.000.— а у швајцарским францима 2,500.000.

2) Кредити одобрени за материјалне расходе заступништава у иностранству имају се сматрати да су у швајцарским францима а монета исплате и обрачунавање вршиће се по обрачунском курсу, који утврђује Министар финансија у споразуму са Министром иностраних послова с обзиром на специјалне прилике у свакој појединој држави.

3) Помоћи и признања просветним и националним радницима које су одобрене у буџету Министарства иностраних послова одређиваће Министар иностраних послова у споразуму са Министром просвете по претходној сагласности Претседника Министарског савета.

Д. Министарство унутрашњих послова

§ 35.

Овлашћује се Министар унутрашњих послова:

1) Да може у току буџетске године на терет кредита предвиђених за чиновнике виших положајних група постављати чиновнике нижих положајних група и обратно у границама одобрених кредита.

2) да може према потреби вирманом повећавати све личне и материјалне расходе свог буџета из партије за увођење у живот, Закона о унутрашњој управи, Закона о банској управи и Закона о полицијским извршним службеницима.

Ђ. Министарство војске и морнарице

§ 36.

Овлашћује се Министар војске и морнарице:

1) да може предати Министарству финансија

све војсци непотребне војне зграде, земљишта и материјал на слободно располагање.

2) да све приходе од државних зграда и земљишта издатих под закуп официрима, подофицирима, чиновницима, службеницима, стручним радницима и занатлијама у војсци и морнарици, уноси у касу Министарства војске и морнарице, образујући фонд, који ће се употребљавати за подизање и оправке зграда за станове, официра, подофицира, чиновника, службеника, стручних радника и занатлија у војсци и морнарици у местима где је то потребно.

3) да приходе од продатих расходованих аутомобила, аутомобилских делова и аутомобилске фурде као и приходе наплаћене од разних лица за удропашћене делове аутомобила уноси у касу ремонтско-коморског фонда ради обављања аутомобилског парка, сходно чл. 242 тач. 2 Закона о устројству војске и морнарице.

§ 37.

Министарство војске и морнарице дужно је, по захтеву Министарства финансија, Министарства шума и рудника, Министарства правде и Управе државних монопола, издати бесплатно из својих слагалишта за финансијску контролу, чуваре државних шума, чуваре судских притвореника, стражаре у казним заводима и чуваре монополских стоваришта и стоваришта непрерађених дувана исправно оружје, оружну спрему и муницију.

Министарство војске и морнарице сносиће, без тражења накнаде, све издатке по санитарској, ветеринарској и артиљеријској грани за жандармерију и снабдевање је свима потребама из својих слагалишта по овим гранама.

§ 38.

Овлашћује се Министар финансија да стави на расположење Министру војске и морнарице:

1) Обртни капитал од 10,000.000.— динара, ради набавке и израде комплетних јахањих прибора за резервне официре и обавезнике јахањих јединица.

Прибор би се продавао дотичнима, по коштању, без икакве државне зараде.

Овај кредит Министар војске и морнарице може искористити по могућству два и три пута, с тим да се у току ове буџетске године има исти вратити односно предати Главној државној благодјелници.

2) Позајмицу до 15,000.000.— динара за плаћање рада и набавка сирових материјала за израду продуката предвиђених за производњу у фабрикама завода „Обилићево“ с тим да ову позајмицу има врати Главној државној благодјелници крајем ове буџетске године.

§ 39.

Изузетно од чл. 71 Закона о државном рачуноводству, може бити вирманисања између свих партија одобрених за материјалне расходе буџете Министарства војске и морнарице. Вирмане одобрава Министар финансија на предлог Министра војске и морнарице.

Е. Министарство грађевина

§ 40.

Овлашћује се Министар грађевина:

а) да на рачун кредита предвиђених буџетом на личне расходе за стално особље може постављати контрактуалне службенике и дневничаре, с тим, да се број и врста предвиђених звања, као и износ одговарајућих буџетских припадљности и кредита овим постављењима не прекорачи.

б) да оне типске гвоздене конструкције (отвора 10—25 м) добивене на рачун репарације из Немачке, које су по ранијим решењима додељене самоуправним телима и општинама, а које ове из ма којих узрока нису искористиле до одређеног рока, може — по одобрењу Министарског савета — уступити бесплатно банским и општинским управама за подизање мостова на њиховим путевима под условом да оне о своме трошку изврше доњи stroj, пренос конструкције са слагалишта на градилиште, монтажу, бојење и коловоз.

Ж. Министарство саобраћаја

§ 41.

Овлашћује се Министар саобраћаја:

1) да на рачун кредита предвиђених буџетом на личне расходе за стално особље може постављати контрактуалне и дневничаре с тим, да се број и врста предвиђених звања, као и износ одговарајућих буџетских припадљности и кредита овим постављењима не прекорачи.

2) да може у овој буџетској години вршити плаћања по Уредби К.Бр. 2764-27 од 14 маја 1927 године.

3) да вишак остварених прихода од локомотивске вуче у Сипском каналу може употребити за радове на одржавању и побољшању локомотивске вуче, као и за отплату неизмирених обавеза из ранијих година, створених радовима на обнови и побољшању те вуче.

4) да одобри Поштанској штеднионици да омаже у току ове буџетске године набављати инвентарске предмете до износа од 2,000.000.— динара. Ови се набављени предмети књиже у билансу, као актива и отписују 10% годишње.

5) да одобри поштанској штеднионици да у току ове буџетске године штампа бесплатне образце, огласе, правилнике и плаћа радну снагу за штампање плативих образаца, плаћа огрев, осветљења и кирију и да одржава зграде до износа од динара 2,798.000.— на терет рачуна Губитка и Добитка Поштанске штеднионице.

6) да одобри Управи државних железница, да може у својим завршним рачунима за 1931-32, 1932-33 и 1933-34 годину показати расходе на ликвидацији обавеза према Министарству финансија за набављени железнички материјал из Пољске на рачун потраживања Управе државних монопола а према решењу Министарског савета Г.Д.Бр. 94.106-28 од 30-I-1929 год., Г.Д.Бр. 106.230 29 од 3-I-1930, Г.Д.Бр. 28.164-30 од 7-IV-1930 год., П.М.С.Бр. 3019 од 12-VIII-1931 год., и П.М.С.Бр. 4318 од 31-X-1931 год., с тим, да се ови расходи имају показати у завршним рачунима посебно, као расходи по овом овлашћењу.

7) да из прихода Министарства саобраћаја по новим споразумима, који буду закључени о извршењу постојећих уговора, плаћа субвенције паробродарских предузећима за организацију и вршење редовног саобраћаја и превоза поште морем.

8) да у колико партије буџета расхода за управу државних железница, које су одређене:

а) за израду тарифа и возних карата;

б) на име накнаде штете приватним лицима учињене им телесном повредом или смрћу при железничком саобраћају;

в) на име накнаде штете проузроковане палевином на пруги варницом из локомотиве или пожаром, као и остале накнаде штете услед удеса или непогоде;

г) на име накнаде штете за мањке и повреде робе, вадочињења итд. при транспорту железницом;

д) по обрачуну трошкова заједничке службе у пограничним станицама према уговорима, како за текућу тако и за раније године;

ђ) по обрачуну најамине за употребу страних кола и закупине позајмљених кола по уговорима, како за раније тако и за текућу годину;

е) на име исплате опште за тешко оштећена страна кола по правилима Р.1.V. § 7 и 16 и Р. 1. С. § 41 и 58 не буду довољне, може на рачун прихода трошити из суме потребне за њихову исплату.

9) да у току ове буџетске године врши набавку потребног материјала за израду и штампање поштанских марака и осталих вредносница до износа од (6) шест милиона динара на рачун остварених прихода од продаје поштанских марака и вредносница.

10) да може у овој буџетској години на рачун остварених прихода по поштанско-телеграфско-телефонској служби вршити исплате на име накнада за изгубљене и упропаћене поштанске пошњилке, у колико односна партија буџета расхода за поштанско-телеграфско-телефонску службу не буде довољна.

11) да у сагласности са Министром финансија и по одобрењу Министарског савета прописе уредбу о организацији администрације и предузећа у ресору саобраћаја.

12) да у сагласности са Министром финансија донесе уредбу о премирању и потпори поморског бродарства.

З. Министарство пољопривреде

§ 42

По разрезу надлежних средских начелстава по чл. 2 став 2 Правилника о приходима и расходима по струци аграрне реформе Бр. 10.145/25 од 7 марта 1925 год. наплаћене водоплавне доприносе у 1932 год. од интересаната аграрне реформе, који имају додељене површине на подручју оне водне задруге, која је члан Централног одбора водних задруга у Новом Саду, исплаћиваће пореске управе Централном одбору водних задруга у Новом Саду.

Наплату и надзор над наплатом водних доприноса као и свих осталих прихода аграрне реформе од интересаната аграрне реформе, вршиће органи који врше наплату и надзор над напла-

том порезе по „Уредби о осигурању, принудној наплати и ненаплативости порезе Бр. 148.000“ издатој на основу овлашћења чл. 159 Закона о непосредним порезима.

Уплаћени водоплавни доприноси у државну касу по интересентима аграрне реформе, за додељена им земљишта на водопловном подручју оних водних задруга које нису чланови Централног одбора водних задруга у Новом Саду, као и на подручју хидро-техничких одељака, имају пореске управе исплаћивати непосредно овим Водним задругама и Хидро-техничким одељцима као што се исплаћују водоплавни доприноси убрани од власника земљишта дотичног водоплавног подручја по Закону о водном праву (зак. чл. XXIII 1885).

О исплаћеним сумама горњим установама, поднашаће Дунавска финансијска дирекција у Новом Саду тромесечно извештаје Министарству пољопривреде.

§ 43

Овлашћује се Министар пољопривреде:

1) да може исплаћивати ветеринарима-бактериолозима у државним бактериолошким заводима специјалне додатке у износу које ће одобрити Министарски савет.

2) да може Савезима аграрних заједница (задруга) и њиховим задружним организацијама одгодити и продужити рокове за отплату дуговања учињених по одредбама закона о позајмицама без интереса, удружењима насељених добровољаца, земљорадника и других интересаната аграрне реформе од 30 марта 1928 године и закона о бескаматној позајмици у израђеној грађи добровољцима насељеницима и општинама за подизање кућа од 18 септембра 1930 год.

3) да може својим решењем вршити поделу кредита одобреног на субвенције и помоћи, у колико та подела још није извршена буџетом, до суме од 100.000.— динара.

4) да изузетно од прописа тач. 6 чл. 21 закона о сузбијању и угушивању сточних зараза од 14 јуна 1928 године, и код одредбе тач. 2 истога члана поменутога закона, може правилником одобрити одступања.

§ 44

1) У тач. 4 § 58 закона о банској управи, после тачке и запете додају се ове речи: „ако годишњи приход ветеринарског фонда не би достигао суму од 500.000.— динара онда ће се поменутој ветеринарској заклади вратити стварно постигнути приход у дотичној години а по одбитку режијских трошкова.“

2) Рок за подношење пријава обрађивача и господара земље предвиђен у §§ 46 и 47 закона о уређењу аграрних односа у ранијим покрајинама Јужне Србије и Црне Горе од 5 децембра 1931 године одлаже се до 5 јула 1932 године закључно.

Обрађивачи и господари земље у пријавама које подносе по §§ 48 и 49 поменутог закона имају односно описа величине и границама из тач. 6 параграфаа 48 и става 2 параграфа 49 истог закона навести само у коме се атару пријављено

земљиште налази и назначити његову приближну површину, а уверење надлежног општинског суда о пореској класи земљишта, које се тражи по параграфу 50 пом. закона, неће подносити пријављивачи, већ ће тако уверење општински судови прикључити уз пријаву по службеној дужности.

3) Дозвољава се закупцима земљишта Управе државне ергеле Врана да могу закупнину отплатити радом на чишћењу канала и осталих мелiorација на имању државне ергеле Врана. Ближе одредбе о овом прописале Министар пољопривреде у споразуму са Министром финансија.

И. Министарство трговине и индустрије

§ 45

Овлашћује се Министарски савет да на предлог Министра трговине и индустрије може на дан 1 јула 1932 године затворити извештан број трговачких академија, дворазредних трговачких школа, поморско-трговачких академија, женских стручних школа и поједина одељења при техничким средњим школама и спојити поједине мушке занатске (обртне) школе са средње-техничким школама.

§ 46

Овлашћује се Министар трговине и индустрије:

1) да наставнике и остало особље свих школа које би се затвориле може задржати у државној служби, пензионисати или отпустити према буџетској могућности и потребама службе.

2) да из кредита предвиђених буџетом на награде екстерним наставницима у ресору Министарства трговине и индустрије може исплаћивати хонораре од часа, само до висине буџетом одобренних кредита на ове награде.

3) да на рачун кредита предвиђених буџетом на личне расходе за стално особље код средњих техничких и мушких занатских школа може постављати стручно наставничко хонорарно особље, с тим да се број и врста предвиђених звања као и износ одговарајућих буџетских принадежности и кредита овим постављењем не прекорачи.

4) да може приходе, који му припадају по одредбама 26 закона о установању и уређењу државне класне лутрије за потпомагање народне привреде, употребити, сем за унапређење заната и мале кућне индустрије, такође и за циљеве унапређивања извоза и економске пропаганде у иностранству.

5) Да у споразуму са Министром финансија може продужити крајњи рок од 10 година из чл. 117 Закона о уређењу Државне хипотекарне банке а најдаље за 3 године до 1 априла 1935 год. Ово се продужење може узети за услове које ће одредити Министар трговине и индустрије.

Од дана ступања на снагу овог Закона, сва сретства поменутога у чл. 5 тач. 1 и 2 и чл. 40 Закона о уређењу Државне хипотекарне банке, имају се предавати једино Државној хипотекарној банци и њеним филијалама. Државни и самоуправни органи који се огреше о ову одредбу поред редовне дисциплинске одговорности казниће Ми-

нистар трговине и индустрије још новчаном казном до 10.000.— динара. Ово је решење извршено.

§ 47.

1) Државне зграде и остале непокретности и покретности свих школа које би се затвориле стављају се на расположење Министру трговине и индустрије, који ће их по споразуму с Министром финансија употребити за државне потребе.

2) Време, које је извршним одлукама признато за даље напредовање инспекторима, директорима и наставницима при превозињу у одговарајуће чиновничке групе по закону о платама, сталним месечним и осталим додацима и припадностима, унапређењу и пензијским припадностима наставника средњих стручних школа у ресору Министарства трговине и индустрије од 4 новембра 1929 године (службене новине бр. 261—CV од 7 новембра 1929 године) рачуна им се у ефективном износу за наредну положајну групу и периодску повишицу и по закону о чиновницима од 31 марта 1931 године, с тим да то има важити и за протекло време до доношења овога закона.

3) Директори трговачких академија, поморско-трговачких академија, средњих техничких школа, женских стручних учитељских школа, распоређују се по параграфу 346 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године, као и директори потпуних средњих школа, од IV положајне групе 1 степена до III положајне групе 1 степена закључно.

4) Решење Министра трговине и индустрије II бр. 17458 од 21 јуна 1930 године односно специјалног додатка за особље Југословенске слободне зоне у Солуну остаје и даље на снази, с тим да Министар трговине и индустрије у току буџетске 1932/33 године донесе у сагласности са Министром финансија правилник о истима.

Ј. Министарство шума и рудника

§ 48

Овлашћује се Министар финансија, да може одобрити Министру шума и рудника да из својих сретстава задржи највише 60.000.000.— дин. као позајмицу на име обртног капитала за сва државна рударска и шумско-индустријска предузећа, коју су дужна вратити на крају рачунске године.

§ 49.

Овлашћује се Министар шума и рудника:

1) да може sukcesивно из текућих шумских прихода за 1932/33 год. ставити на расположење дин. 5.000.000.— на име обртног капитала државном шумском предузећу Добрљин—Дрвар по с тим, да је предузеће дужно до краја ове буџетске године вратити ову суму каси Министарства шума и рудника.

2) да може поделити интересентима (општинама, земљишним заједницама, имовним општинама, јавним установама, приватним лицима) бесплатно саднице, произведене у државним расадницама код шумских управа, као и код политичких власти (срезова) и то у првом реду за пошумљавање крша и голети а у другом реду за подизање гајева око малог поседа земљорадника, школа,

општина и градова. У ту сврху може интересентима поделити бесплатно семе произведено у државним семенарама (трушњачама).

3) да изузетно од параграфа 51 Закона о шумама од 21-XII-1929 год. може у границама цена одобреног прелиминара вршити продаје у властојој режији израђених шумских производа за потребе војних установа и осталих државних и самоуправних надлештава, установа и државних индустријских предузећа без лицитације и без обзира на њихову вредност у појединој буџетској години и у поједином случају.

На овај начин извршене продаје не рачунају се у укупне вредности наведене у параграфу 51 ст. 2 и 3 Закона о шумама.

4) да може у споразуму са Министром финансија прописати Правилник, да се могу расходовати на терет материјалних расхода државних рударских предузећа:

а) стара потраживања, за која се утврди немогућност наплате судским путем, као и у случајевима, где правна или физичка лица од којих се шта потражује, више не постоје;

б) штете настале вишом силом (пожар, поплава, самоупала угља итд.) на материјалу, намирницама и рударским продуктима;

в) мањци настали редовном манипулацијом (расип, кало, сасушење, испаривање итд.).

5) да за текућу буџетску годину одложи извршење параграфа 123 Закона о шумама за које време имају у свему важити прописи Правилника о прикупљању и руковању приноса за пошумљавање број 855 од 11 јануара 1928 године са изменама и допунама број 20.886/1928, 25.507/1929 и 17.525/1930.

6) да изда одбору за помоћ пострадалим од земљотреса у Вардарској бановини из државног Шумско-индустријског предузећа Добрљин—Дрвар а. д. потребну количину израђене грађе за обнову порушених кућа до вредности од 4.000.000. динара и да се ово задужење отплати отписом задуженог пореза.

7) да по правилнику који буде прописао за плаћање свих државних регалних данака (рударских пристојби) и доприноса братинској благајни, који су настали до 31 марта 1931 год. закључно, који се могу вршити у обрачунима са законским каматама на тражење заинтересованих рударских повластичара и истражилаца, а по претходном одобрењу Министра шума и рудника и начину, који он буде правилником прописао.

Према повластичару или истражноцу, коме је овако одобрење дато, неће се примењивати санкције предвиђене у параграфу 38 финансијског закона за буџетску 1931/32 годину све док он буде у потпуности одговарао својој обавези. У противном имају се све санкције одмах примењивати.

8) да по сагласности Министарског савета, а по указаној потреби допуни и измени правила братинске благајне за осигурање радника и особља на рударским предузећима у Краљевини Југославији од 1 децембра 1924 год. водећи рачуна о садањим привредним приликама, смањеном броју осигураних радника и повећаним издацима братинских благајни.

9) да целокупно особље код прометне управе државне шумске жељезнице Усора-Прибинић разврста по закону о државном саобраћајном особљу.

10) да донесе уредбу о припадностима у натури у сагласности са Финансијским одбором Народне скупштине у смислу тачке 3 параграфа 53 закона о шумама којом ће бити измењена уредба Бр. 68000-1/31.

11) да може и после 1 априла, а до краја рачунске године, на терет редовних већ отворених и ангажованих буџетских кредита у смислу чл. 60 закона о државном рачуноводству изводити радове на пошумљавању голети, старих сечишта и сечишта у редовном газдовању као и друге радове у режизији. О роковима за наредбе, налоге и исплате важе постојећи прописи.

12) да све званичнике: надлугаре, лугаре и чуваре шума, који су постављени или преведени за званичнике раније или по параграфу 326 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године, а даном 1 априла 1932 године немају десет година ефективне државне службе, врати у групу служитеља-чувара шума, с тим, да у будуће преводи у групу званичника само оне служитеље-чуваре шума, који су напунили десет година ефективне државне службе.

§ 50

1) Прописи §§ 50, 52 и 187 Закона о шумама од 29 децембра 1929 године не дерогирају Закон о заштити домаће дрварске индустрије од 15 марта 1929 године. Сва до сада по истоме Закону донета решења имају пуну законску важност.

2) Одобрава се правилник Министра шума и рудника Бр. 6730/31 о давању новчане помоћи сиромашним општинама за културне, хумане и опште народне сврхе као и решења донета по овом правилнику са важношћу од 1 априла 1931 године.

§ 51

Казне, које су утврђене рударским законом за ранију Краљевину Србију од 1866 г., законом о рудама за ранију Краљевину Црну Гору од 1911 г., општим рударским законом од 23 маја 1854 г., и рударским законом за Босну и Херцеговину од 14 маја 1881 г.; као и изменама и допунама тих закона, односно прописима издатих на основу закона, повећавају се десетоструко односно дваестоструко, и то овако:

1) да се 1 динар по тексту закона изравња са 10.— дин.

2) да се 1 перпер по тексту закона изравња са 10.— дин.

3) да се 1 форинта по тексту закона изравња са 20.— дин.

4) да се 1 круна по тексту закона изравња са 10.— дин.

К. Министарство социјалне политике и народног здравља

§ 52

Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља:

1) да у циљу прибирања потребних средстава за помагање незапослених радника кроз осам недеља годишње, подизање радничких азила и

плаћање путних трошкова радника, који путују ради запослења, може разрезати на све послодавце (службодавце) и раднике (службопримце), који подлеже под одредбе закона о осигурању радника од 14 маја 1922 год., недељни прирез највише до 3,6% од једнодневне обезбеђене наднице у смислу параграфа 21 закона о осигурању радника од 14 маја 1922 године, односно 10% од 36%-ног приноса за осигурање у случају болести.

Овај прирез за Јавне берзе рада наплаћиваће се једновремено и на исти начин као и принос за осигурање радника у болести.

Распоред ових приноса извршиће се на начин предвиђен уредбом о организацији посредовања рада од 26 новембра 1927 године преко паритетски састављених самоуправних Јавних берзи рада и Средишне управе за посредовање рада, чији састав и надлежност ће прописати Министар социјалне политике и народног здравља уредбом у споразуму са Министром финансија и сагласности Министарског савета.

Ступањем на снагу овог закона престаје важити чл. 110 финансијског закона за 1922/23 годину.

2) Да изузетно од прописа другог става параграфа 209 закона о осигурању радника може за спровођење осигурања за случај изнемоглости, старости и смрти одредити касније рок, као и да рок за спровођење ове врсте осигурања може за поједине гране привреде посебно одредити с обзиром на економске прилике дотичне гране.

3) да може нарочитом уредбом регулисати питање издавања дозвола за стране раднике (намештенике) у Краљевини Југославији и њоме прописати специјалне таксе који ће се убирати од послодавца при издавању дозвола за уписење страних радника (намештеника). Такса ће се одређивати за уписење према важности струке страног радника (намештеника) за домаћу привреду, а уносиће се у „Фонд за непосредно помагање незапослених радника“.

4) да у споразуму са Министром финансија а с обзиром на чл. 86-а закона о државном рачуноводству, пропише правилник о условима и образцима за набавке болничког инвентара код свих државних и бановинских болница и социјално-здравствених установа. Овај ће правилник бити обавезан за све поменуте установе.

5) да може одобрити хигијенским установама да вишкове остварених прихода од предвиђених могу утрошити на асанације села, а болнице, лечилишта и остале установе за своје потребе.

6) да вишкове прихода Врњачке бање може трошити за потребе њеног уређења.

7) да из Санитетског фонда може утрошити 500.000.— динара за довршење новог Хируршко-гинеколошког павиљона Државне болнице у Скопљу.

8) да може као дневничарке постављати деочије заштитне сестре завода за одојчад; школских поликлиника и дечијих диспанзера на терет вишкова прихода које остваре хигијенске установе.

9) да за покриће болничких трошкова може прописати нарочити правилник, којим ће се регулисати наплаћивање болничких трошкова у др-

жавним и бановинским болницама од појединих институција код амбулантских и одељенских болесника, тако, да плаћавање буде бар онолико, колико државу и бановину кошта употребљени материјал за поједину интервенцију с тим, да сифрмацији буду изузети.

10) да из партије за ануитет зајма који је одобрен решењем Претседника Министарског савета О.Бр. 3320/30 у суми од 1,500.000.— динара специјалног буџета болнице за душевне болести у Стењевцу, може за потребе Уреда за контролу лекова биолошког порекла у Загребу утрошити 60.000.— динара, за потребе Лечилишта у Новом Марофу 240.000.— динара, Лечилишта у Шуметлици 200.000.— динара; Хигијенског Завода у Загребу 300.000.— динара за асанацију села, и 700.000.— динара школи Народног здравља у Загребу за покриће својих расхода.

§ 53

2) Укида се субвенција из параграфа 37 закона о осигурању радника.

2) Укида се субвенција из параграфа 37 закона о пензионном осигурању намештеника.

3) Одредбе закона о исељавању од 30 децембра 1921 године важе и за исељавање у европске земље.

4) Приходе добивене за лечење неинвалида у својим установама, инвалидски санаторијуми и ортопедске болнице задржаће за покриће расхода учињених за исхрану и лечење истих неинвалида.

5) Образовање врховног суда радничког осигурања предвиђено у §§ 172 и 173 закона о осигурању радника, одлаже се с тим да компетенција предњег суда по поменутом закону пређе у надлежност и то: за територију раније Краљевине Србије из 1914 године Касационог суда у Београду, за територију Црне Горе — Великог суда у Подгорици, за територију Војводине (са Сремом) Касационог суда у Новом Саду, за територију Хрватске, Славоније, Словеначке и Далмације — Стола Седморице у Загребу, за територију Босне и Херцеговине — Врховног суда за Босну и Херцеговину у Сарајеву.

6) Завод за раднум-терапију и завод за рентгенологију у Београду придају се као одељења Општој државној болници у Београду према закону о болницама и уредби о броју и врсти одељења у државним болницама донетој на основу параграфа 15 закона о болницама. Њихови буџети улазе као саставни део буџета опште државне болнице у Београду.

Л. Министарство физичког васпитања народа

§ 54

Помоћ Савезу соколо Краљевине Југославије за соколска друштва и сеоске соколске чете, за коју је одобрен кредит у буџету Министарства физичког васпитања народа, исплаћује се у месечним оброцима по наредбама Министра физичког васпитања народа.

Кад ступи на снагу овај закон, Управни одбор Савеза сокола Краљевине Југославије подиће на одобрење Министру физичког васпитања

народа предрачуи расхода, који се имају вршити из ове помоћи.

Изузетно од закона о државном рачуноводству и закона о Главној контроли дефинитивну ликвидацију свију издатака из ове помоћи, врше свака три месеца два Министра и два члана Главне контроле, које одреди Претседник Министарског савета.

Ближа унутрашња о извршењу ове одредбе прописује Министар физичког васпитања народа.

III Раздео — остале одредбе

§ 55

Кредит на пензионисања свих чиновника и осталих државних службеника грађанског реда свих струка одобрен у разделу пензије и инвалидске потпоре буџета државних расхода за ову годину употребљава се по одобрењу Министра финансија.

§ 56

1) На терет слободног кредита једног чиновника више групе може се постављати само један чиновник ниже групе с тим, да се не може прекорачити број ни укупна сума кредита по буџету одобрена.

2) У Централном пресбироу Претседништва Министарског савета могу се на терет одобрених кредита за чиновнике и службенике постављати дневничари с тим, да се број као и износ буџетских кредита овим постављењима не прекорачи.

3) Министри могу постављати и премештати службенике своје струке, у границама укупног броја и укупног кредита одобреног на личне расходе тих службеника по буџету, без обзира на њихово бројно стање и висину кредита одобрених истим буџетом у Министарству и појединим банским управама или финансијским дирекцијама и њиховим подручним установама или осталим установама.

§ 57

Од дана ступања на снагу овог Закона престаје обавеза осигурања по закону о осигурању радника свих оних лица, која се узимају у служби државе као дневничари или хонорарни службеници.

За личне и породичне потпоре ових лица установава се „Потпорни фонд помоћног особља у служби државе“.

Месечни улог износи 5% од бруто месечне награде.

Овлашћује се Министар финансија, да Уредбом пропише састав и управљање овим фондом као и услове по којима се стиче и губи право на потпору.

§ 58

1) Лични пензионери државни и самоуправни не могу бити упослени код државе и државних предузећа. Ово се не односи на пензионисане професоре универзитета који као признати научници раде на универзитету у својству хонорарних професора, пензионисане професоре универзитета који као технички стручњаци раде на ревизији комасационих операта, стенографе у Народног прет-

ставништву, чиновнике Централног пресбиоро-а, као и на пензионере ратне инвалиде.

2) Личним пензионерима државним и самоуправним уопсленим у служби бановина и општина или њихових предузећа припадају док им ова служба траје умањене пензијске припадности, изузимајући породични додатак на скупоћу и то:

а) за једну четвртину онима чији месечни бруто доходак од овог уопслења износи од 600—1499 динара;

б) за једну трећину онима чији месечни бруто доходак од овог запослења износи од 1500—2499 динара; и

в) за једну половину онима чији месечни бруто доходак од овог запослења износи од 2500—4499 динара.

3) Одредбе става другог овог параграфа важе и за оне државне пензионере којима је пензија одређена према припадностима по законима донетим пре 1 јула 1923 ако њихове бруто месечне пензијске припадности не рачунајући породични додатак на скупоћу, износе више од 3.000 динара. Ово важи и за пензионере ратне инвалиде, уопслене како код државе тако и код самоуправе чије месечне пензијске припадности не рачунајући породични додатак на скупоћу износе више од 3000.— динара.

4) пензионерима из става 2 овог параграфа као и пензионерима ратним инвалидима уопсленим код државе или самоуправе, чији месечни бруто доходак износи више од 5.000.— динара, не припадају пензијске припадности.

§ 59

Време проведено на раду у служби државе у својству контрактуалног службеника после ступања на снагу овога закона не признаје се као време за пензију по параграфу 116 закона о чиновницима од 31-III-1931 год. кад овакви службеници ступе у државну службу.

Онима који се на дан ступања на снагу овога закона затекао у овој служби време проведено у њој пре ступања на снагу овог закона признаје се за пензију као време из параграфа 116 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године само под условом да прелаз у редовну државну службу буде непосредан и без икаквог прекида.

§ 60

Члан 19 Закона о организацији и уређењу државног добра „Беле“ у Барањи мења се и гласи: државно добро „Тополовац“ спаја се у једну целину са државним добром „Беле“, како у погледу управе тако и у погледу извршења њиховог буџета.

§ 61

Овлашћује се Министар финансија да може основати стручне течајеве за финансијске концептуалне и пореске чиновнике. Трошкови за ове течајеве падају на терет фонда егзекутивних трошкова, а Министар финансија ће ближе одредбе прописати Правилником.

§ 62

Овлашћује се Министарски савет, да на предлог Министра пољопривреде може дати у закуп или продати државне фабрике свиле. До тог вре-

мена расходе и приходе дирекције државног свиларства одобриће Министар финансија на предлог Министра пољопривреде у сагласности са Финансијским одбором Народне скупштине.

§ 63.

1) укида се став 7 параграфа 14 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године.

2) параграф 29 закона о чиновницима од 31 марта 1931 мења се и гласи:

а) државном службенику који има стан од државе или самоуправног тела одбија се вредност стана од укупних месечних припадности. Како ће се утврдити вредност стана прописале уредбом Министарски савет по предлогу Министра финансија. Ово не важи за државне службенике који у иностранству имају стан у природи као и на оне службенике који по специјалним законима имају право на бесплатне станове од државе или самоуправних тела.

б) Да ли ће службеници појединих струка моћи што друго у природи примати од државе или самоуправних тела, и да ли ће и како ће се то одбијати од укупних месечних припадности утврдиће уредбом Министарски савет по предлогу Министра финансија.

в) под државним службеником по овом параграфу имају се разумети и лица која се узимају на рад у служби државе по одредбама главе X.

г) док се не проишше уредба предвиђена у ставу 2 овог параграфа одбијаће се од укупних месечних припадности вредност стана одређена по садашњим прописима.

3) параграф 80 закона о чиновницима од 31 марта 1931 мења се и гласи:

Државни службеник не може бити употребљен по службеном послу ван места свог службовања дуже од три месеца. Изузимају се случајеви у којима је то допуштено специјалним законима.

4) Првом ставу параграфа 114 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године додаје се нова реченица која гласи:

Исто тако у овај рок рачуна се универзитетским доцентима и професорима време из тач. 4 и 5 параграфа 116, као и време које су службеници поменутих звања провели као страни држављани у контрактуалној и хонорарној наставничкој служби на домаћим универзитетима.

5) Укидају се последње реченице става 1 параграфа 127 закона о чиновницима од 31 марта 1931; став 1. параграф 133 закона о државном саобраћајном особљу од 22 јуна 1931, става 1 члана 321 закона о устројству војске и морнарице од 30 септембра 1931 и става 1 члана 86 закона о граничној трупи од 5 новембра 1931 као и одредбе става 2 члана 334 закона о устројству војске и морнарице од 30 септембра 1931 и става 2 члана 113 закона о жандармерији од 6 новембра 1931 године.

6) Одредба члана 144 закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда од 31 јула 1923 и члана 130 закона о државном саобраћајном особљу од 28 октобра 1923 има се разумети тако, да право на породичну пензију имају само породице оних државних службеника који су брак склопили пре ступања у службу или

за време активне службе, на према томе породице оних службеника који су брак склопили после сле пензионисања, а нису били доцније реактивирани, немају право на породичну пензију.

7) У параграфу 157 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године место речи: „смањује се за 30%“ ставља се: „смањује се за 50%“.

8) У ставу 2 параграфа 252 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године на крају место тачке долази запета, а додаје се: „изузетно од наређења параграфа 49“.

9) У параграфу 263 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 год. додаје се нов — седми став који гласи:

(7) Ако службеник буде пензионисан пре истека рока од једне године из првог става, узмеће се као основ за одређивање количине личне пензије његова плата и положајни додатак групе у којој је био у часу пензионисања. Породична пензија одређује се по одредбама параграфа 139 од припадности по којима се улагачу одређује лична пензија с тим, да породица накнадно уплати улог од дана унапређења у вишу групу до дана смрти ако је службеник, од кога породица право доводи, умро као активни службеник а од дана унапређења до дана пензионисања ако је службеник, од кога право доводи умро као пензионер.

10) последња реченица параграфа 332 закона о чиновницима од 31 марта 1931 мења се и гласи: „а остају на снази §§ 21, 51 и 107“.

11) Одредба става 2 параграфа 341 закона о чиновницима од 31 марта 1931 има се разумети тако да важи за све оне официре којима је као основ за пензију узет и специјални војни додатак.

12) У члану 321 закона о устројству војске и морнарице од 30 септембра 1931 додаје се нов — последњи став који гласи: „Одредба члана 284 важи и за личне и породичне додатке на скупоћу пензионисаних официра и војних чиновника“.

У члану 334 закона о устројству војске и морнарице од 30 септембра 1931 додаје се нов — последњи став који гласи: „Одредба члана 284 важи и за личне и породичне додатке на скупоћу пензионисаних подофицира и музичара“.

У члану 86 закона о граничној трупи од 5 новембра 1931 додаје се нов — последњи став који гласи: „Одредба члана 58 важи и за личне и породичне додатке на скупоћу пензионисаних граничара“.

13) Ступањем на снагу закона о продужењу одредаба досадашњих финансијских закона и закона о буџетским дванаестинама од 10 августа 1929 године има се сматрати да је чл. 281 финансијског закона за 1922/23 престао важити.

14) Од дана ступања на снагу овога закона престају важити решења Министарског савета Ф. А.Бр. 4320 од 27 маја 1920 године и ДРБр. 121339 од 18 децембра 1924 године.

15) Породични додатак на скупоћу предвиђен у чл. 14 уредбе о додацима на скупоћу државних пензионера Бр. 75500/1 од 27 октобра 1931 утврђује се и исплаћује по одредбама које у том погледу важе за активне државне службенике.

16) Министарски савет, по предлогу Министра финансија, прописује Уредбом висину додатка на скупоћу и услове под којима се стиче и губи право на исти за оне провизионисане поштанске служитеље у Словеначкој, Далмацији, на отоку Крку и Каставштину и њихове удове и сирочад, којима се пензија издаје из државних средстава сходно чл. 255 финансијског закона за 1928/29 годину.

17) Министарски савет, по предлогу Министра финансија, може уредбом мењати и допуњавати закон о смањењу припадности од 20 септембра 1931 са допуном од 29 октобра 1931. год.

18) Овлашћује се Министар финансија, да уредбом са законском снагом може изменити односно допунити одредбе закона о чиновницима од 31 марта 1931 и закона о организацији финансијске контроле које се односе на примања у службу, распоред звања чиновника и званичника, утврђивање новчаних припадности, снабдевање оделом, женидбу званичника, употребу оружја и дисциплинских прописа за званичнике финансијске контроле.

19) Овлашћује се Министар финансија да изузетно од одредаба закона о чиновницима о престанку службе смањи садањи број службеника финансијске контроле на број, који је одобрен буџетом за 1932/33 годину.

20) Државни службеници који су свршили виши течај Више педагошке школе са дипломским испитом, а сада су *наставници учитељских школа*, када положи професорски испит преводе се на припадности професора учитељских школа и то: они са 7 година ефективне државне службе у VIII положајну групу; са 10 година у VII положајну групу; са 13 година у VI групу; са 16 година у V групу; са 21 годину у IV групу 2 степена и са 25 година ефективне државне службе у IV групу 1 степена. По извршеном превођењу, за даље њихово напредовање важе прописи закона о чиновницима од 1931 године.

Државни службеници који су свршили виши течај Више педагошке школе, са дипломским испитом, а сада су чиновнички приправници учитељских школа, преводе се од дана ступања на снагу овог закона у наставнике учитељских школа, са положајним групама које би имали да су остали у учитељској служби. Када положи професорски испит превешће се на припадности професора учитељских школа, сходно одредбама претходног става овог параграфа.

Секретар Више педагошке школе мора имати филозофски факултет, положени професорски испит и поставља се и напредује по групама као и ванредни професор Више педагошке школе из главе XIII параграфа 346 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године.

Секретар, затечен на том положају с тим квалификацијама и са најмање 18 година ефективне државне службе, преводи се у IV групу 1 степена с тим да му те припадности припадају од дана ступања на снагу овог закона а докле само припадности професора средње школе.

21) Виши саветници и саветници Министарства финансија као и виши монополски саветници и саветници Управе државних монопола, који су на ова звања преведени са звања начелника одељења односно Директора Маркарнице могу се унапредити у III групу 2 степена односно 1 степена изузетно од §§ 49, 257 и 346 закона о чиновницима.

Садашњи рачунски инспектори Министарства финансија, који су звања инспектора добили пре ступања на снагу уредбе о одређивању ранга и разврставању звања финансијске струке од 27 октобра 1928 године а који су се затекли у активној државној служби на дан ступања на снагу овога закона добијају изузетно од параграфа 45 закона о чиновницима за више секретаре Министарства и за даље напредовање на њих се примењује одредба параграфа 257 став 1 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године.

Ранији потшефови Министарства финансија, који су то звање добили пре ступања на снагу закона о чиновницима од 31 јула 1923 год. а који се ступањем на снагу овог закона буду затекли у активној државној служби, добијају изузетно од §§ 45 и 49 закона о чиновницима звање секретара Министарства VI положајне групе и за даље напредовање на њих се примењује одредба параграфа 257 став 1 закона о чиновницима од 31 марта 1931 године.

Чиновници распоређени по струкама по § 45 тач. 2 чиновничког закона од 31 марта 1931 год., са факултетском или вишом стручном спремом, после 15 година државне службе преводе се у VI положајну групу звања која су распоређена по струкама по параграфу 45 тач. 3 чиновничког закона, а у вези параграфа 257 тач. 1 чиновничког закона.

22) Време, које је државним службеницима признато указима или извршним одлукама за даље напредовање по законима који су важили до ступања на снагу закона о чиновницима од 31 марта 1931 године, рачуна им се на исти начин и по овоме закону.

§ 64

1) Закон о организацији финансијске управе од 7 децембра 1929 године мења се и допуњује и то у:

§ 3 после речи: „Одељење државних дугова и држ. кредита (VI)“ уметнути речи: „Буџетско одељење (VII); речи: „и буџета“ код: „Одељење државног рачуноводства“ брисати.

§ 4 у другом реду става 1 брисати речи: „и буџета“.

§ 6 тачку 10 под I Опште одељење брисати, а после тач. 4 под VI уметнути: „VII Буџетско одељење“; 1. послови око израде државног буџета; 2. послови самоуправних буџета и финансија; 3. статистички послови државног и самоуправних буџета и финансија. Тачка 1 под II Одељење државног рачуноводства брише се тако, да тачка 2 постаје тачка 1 а тачка 3 постаје тачка 2. Код Одељења државног рачуноводства брисати речи: „и буџета“.

Овлашћује се Министар финансија да у духу ових измена и допуна може изменити правилник

о пословном реду у Министарству финансија.

2) параграф 41 закона о организацији финансијске управе од 7 децембра 1929 године престаје важити.

§ 65

Устаницима херцеговачким и бокешким и њиховим породицама, којима је бивша Црногорска Влада одредила доживотне помоћи, исплаћиваће се и надаље државна помоћ са додацима на скупоћу под условима који важе за државне пензионере.

§ 66

1) За прековремене часове рада, у колико се по потреби службе морају завести, неће се исплаћивати никаква награда изузев награда за прековремени рад особља које ради на изради државног буџета и завршних рачуна. Ово не важи за случајеве, где су право и висина награде регулисани законом.

2) Државни стручни испити и виши државни стручни испити где постоје бесплатни су.

3) Шефовима и рачуноиспитачима месних контрола не може се исплаћивати никаква награда за рад код надлежности код којих су постављени.

§ 67

1) Официрима, члановима задруга за подизање станова, може се за потраживање тих задруга допустити забрана до 50% активних и пензијских принадлежности, осим породичних додатака на скупоћу, по њиховом пристанку под условом, да се забрана може ставити тек кад им буду предате куће и издате тапије, односно извршени упис њихова права својине у земљишним књигама. Таква забрана може се допустити само за амортизациона потраживања која не трају дуже од 20 година.

2) У смислу §§ 1 и 24 закона о задругама државних службеника од 3 новембра 1931 неће се враћати суме које су у времену од 1 јула 1928 до 1 децембра 1931 наплаћене по чл. 70 тач. 4 уредбе о набављачким задругама државних службеника и савезу набављачких задруга државних службеника од 5 децембра 1920 са изменама и допунама од 12 чаја 1928. Од овога се изузимају суме, повраћај којих је до ступања на снагу овог закона досуђен пресудом Државног савета.

3) Помоћи које се исплаћују из државне касе на основи Закона о помоћи од 16 фебруара 1929 године проглашеног у „Службеним новинама“ бр. 42 (под 93) од 20 фебруара 1929 године не могу се узети у извршење (под оврху) ни за какво потраживање. Ова се одредба односи и на она извршења, која су дозвољена до дана ступања на снагу овога Закона, али тражилац извршења (оврховодитељ) није дужан да врати оне износе, које је већ примио пре ступања на снагу овога Закона на основу дозвољеног извршења.

Ова одредба важи за све време за које се предње помоћи исплаћују из државне касе.

Помоћи из напред поменутих закона у случају смрти мајке износе за свако дете по 1600.— динара месечно.

4) Издаци који се чине по решењима ДРБр. 6027 од 21 јануара 1928 године и Пов. Бр. 64 од

5 фебруара 1930 године расхороваће се по овој законској одредби.

§ 68

У ставу 3 члана 6 Уредбе о накнади путних и сеобних трошкова државних службеника грађанског реда Бр. 84600/Г од 12 децембра 1931 додаје се нова — последња реченица, која гласи: Техничком особљу које врши техничке теренске радове на катастарским прмерима може Министра финансија у место дневнице одредити правилинком парочите додатке за теренски рад.

§ 69

Сенаторима и народним посланицима бившим државним чиновницима, ако буду поново ступили у државну службу, рачуна се за пензију време које су провели као сенатори и народни посланици.

§ 70

Примања у готову на име репарација од Немачке, на која наша држава има право по одредбама Хашких споразума од 20. јануара 1930 год., употребити се на олакшање буџета државних расхода у одговарајућем износу издатака који су последица рата.

§ 71

Овлашћује се Министар финансија да на предлог Министра војске и морнарице, може одобравати за материјалне расходе веће кредите од буџетом одобрених, до укупне суме од динара 400,000,000.— Ови накнадни кредити моћи ће се одобравати само у колико буду постигнути вишкови прихода преко износа буџетом предвиђених.

§ 72

1) Престају важити све законске одредбе, по којима је било допуштено одобравање у погледу вредности лицитација и погодаба за набавке, израде, продаје и др. изузетно од начина предвиђеног у чл. 95 г закона о државном рачуноводству.

2) Важност одредбе параграф 200 закона о радњама одлаже се за годину дана.

§ 73.

Дозвољава се експропријација приватне својине, односно установљавање службености на терет приватне својине, на непокретностима у циљу намештања и одржавања водова за спровођење електричне струје на корист државних, бановинских, општинских, као и других предузећа опште користи.

Потреба, обим и услов експропријације, односно службености, нарочито одређивање накнада сопственику одузетог или оптерећеног добра цениће се по начелима и по поступку, који је прописан за друге случајеве експропријације приватне својине у оном делу државе, где се експропријација добро налази.

§ 74.

1) Неће се наплаћивати закупнине за оне државне зграде које су употребљене за надлештва банских управа. Исто тако неће се плаћати закупнине за оне бановинске зграде које су употребљене за државна надлештва и установе.

2) У местима где су грађанске и народне школе смештене у државне а не у општинске зграде, школске општине биће дужне да оправке и одржавање тих зграда врше из својих сретстава, ако држави не плаћају никакву закупнину.

§ 75.

Одлаже се до 31 марта 1933 године извршење:

1) параграф 43, параграф 46, и параграф 47 закона о унапређењу пољопривреде од 6 септембра 1929 године у колико се ове одредбе тичу општинских заклада.

2) Примена параграфа 4 тач. 1, 2 и 3 и параграф 5 — у колико се односи на исте тачке параграфа 4 закона о здравственим општинама вршиће се на начин прописан законом о здравственим општинама само у оним по бану одређеним здравственим општинама које се, у крајевима где тих здравствених општина није до сада било, изјаве спремне и буду способне да преузму, законом установљену здравствену службу.

3) параграф 12 закона о здравственим општинама.

4) параграф 31 закона о болницама.

§ 76.

Ставља се ван снаге царска уредба од 9 августа 1915 године Лист. Држ. Зак. Бр. 234.

§ 77.

Примају се на знање и одобравају:

1) Решења Претседника Министарског савета Пов.Бр. 396/II од 11 јуна 1931 г., Пов.Бр. 409/II од 15 јуна 1931 г., Бр. 76376/II од 2 јула 1931 г., Бр. 74396/II од 6 јула 1931 г., Бр. 78163/II од 6 јула 1931 г., Бр. 71349/II од 7 јула 1931 г., Пов.Бр. 467 од 13 јула 1931 г., Бр. 81598/II од 15 јула 1931 г., Бр. 62749/II од 16 јула 1931 г., Бр. 85187/II од 25 јула 1931 г., Бр. 83493/II од 29 јула 1931 г., Бр. 90200/II од 7 августа 1931 г., Бр. 100007/II од 4 септембра 1931 г., Бр. 94973/II од 24 августа 1931 г., Бр. 101502/II од 14 септембра 1931 г., Бр. 108400/II од 28 децембра 1931 г., Пов.Бр. 632/II од 29 септембра 1931 г., Бр. 110714/II од 3 октобра 1931 г., Пов.Бр. 837/II од 13 новембра 1931 г., Бр. 127335/II од 2 децембра 1931 г., Бр. 134298/II од 23 новембра 1931 г. Бр. 132090/II од 25 новембра 1931 г., Бр. 129980/II од 27 новембра 1931 г., Бр. 127337/II од 2 децембра 1931 г., Бр. 134298/II од 3 децембра 1931 г., Бр. 136980/II од 8 децембра 1931 г., Бр. 123117/II од 10 децембра 1931 г., Бр. 137970/II од 10 децембра 1931 г., Бр. 138055/II од 16 децембра 1931 г., Бр. 140182/II од 18 децембра 1931 г., Бр. 140365/II од 21 децембра 1931 г., Пов.Бр. 1020/II од 24 децембра 1931 г., Бр. 141694/II од 30 децембра 1931 г., 22683/II од 27 фебруара 1931 г., Бр. 31841/II од 18 марта 1931 г., Бр. 85069/II од 3 децембра 1931 г., Бр. 34266/VI и 44419/VI од 27 октобра 1931 г., Стр.Пов. Бр. 57/VI од 14 децембра 1931 г., Бр. 55406/VI од 18 децембра 1931 г., Бр. 23391/Г од 31 марта 1931 г., (Управа државних монопола), Стр.Пов.Бр. 12 од 22 јула 1931 г., (Министарства социјалне политике и народног здравља): Ст.Бр. 50648 од 2 новембра 1931 г., Ст. Бр. 19097 од 24 октобра 1931 г., Пов.Бр.

1270 од 7 децембра 1931 г., Ст.Бр. 60589 од 10 децембра 1931 г., Ст.Бр. 38338 од 11 августа 1931 г., (Министарства трговине и индустрије) I Бр. 35946/IV од 21 новембра 1930 г., (Министарства саобраћаја) Г.Д.Бр. 78546 од 10 октобра 1930 г., Г.Д.Бр. 80905 од 22 октобра 1931 г., (Министарства шума и рудника) С.Р.Бр. 18964 од 4 септембра 1931 г., Бр. 23966 од 8 септембра 1931 г. Решења Министарског савета Бр. 5955 од 3 јула 1928 г., Бр. 4222/II од 15 јануара 1932 г., Бр. 6388/II од 22 јануара 1932 г., Стр.Пов.Бр. 145/II од 2 фебруара 1932 г., Бр. 14656/II од 9 фебруара 1932 г., Бр. 16133/II од 12 фебруара 1932 г., Бр. 16134/II од 12 фебруара 1932 г., Бр. 16626/II од 13 фебруара 1932 г., Бр. 18017/II од 17 фебруара 1932 г., Стр. Пов.Бр. 223 од 13 фебруара 1932 г., Бр. Пов. 282/II од 23 фебруара 1932 г., Бр. 14609/III од 18 фебруара 1932 г., Бр. 12773/II од 5 фебруара 1932 г., Бр. 22011/II од 26 фебруара 1932 г., Бр. 19993/II од 2 марта 1932 г., (Министарства пољопривреде) Пов.Бр. 5757/VIa од 16 фебруара 1932 г., Бр. 5920/VIa од 16 фебруара 1932 г., Бр. 7308/VIa од 16 фебруара 1932 године, Број 6173/VIa од 16 фебруара 1932 године, Бр. 2413/VIa од 16 фебруара 1932 год., Решења Министра финансија Бр. 46748/I од 22 октобра 1931 г., Бр. 1400/VI од 16 јануара 1932 г., Бр. 16156/II од 12 фебруара 1932 г., Бр. 145373/II од 31 децембра 1931 г., решење Министра правде Бр. 108401 од 4 децембра 1930 г., решење Министра просвете Пов. С.Н.Бр. 275 од 14 маја 1930 г., решење Министарства социјалне политике и народног здравља С.Бр. 1330 од 26 јануара 1932 г.

Исплате по предњим решењима имају се вршити на терет остварених вишкова прихода и постигнутих уштеда и показати у завршном рачуну за дотични буџетски период.

2) Укази: Министра унутрашњих послова III Бр. 67247 од 5 децембра 1931 год. и Министра финансија К.Пов.Бр. 9 од 2 јануара 1932 године.

§ 78.

Све одредбе досадашњих финансијских закона и закона о буџетским дванаестинама, којима су постојећи закони били измењени, укинати или допуњавани као и све уредбе, правилници и други прописи и решења који су већ донети на основу овлашћења предвиђених у поменутих законима, важиће и даље.

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљ потпише и кад се обнародује у „Службеним новинама“, у колико у појединим параграфима није друкчије наређено. Кредити одобрени овим Законом важиће, изузетно од одредбе чл. 2 Закона о државном рачуноводству, од 1 априла 1932 год. до 1 априла 1933 године.

10 марта 1932 године

Београд.

Претседник Народне скупштине,
Др. К. Кумануди с. р.

Секретар,

Др. Драгољуб С. Јевремовић, с. р.

(Види таб. I и II. на страни 170 и 171.)

Претседник Др. **Анте Павелић**: Господо сенатори, ова прва два предлога слична су по

садржини оним предлозима, које смо пре кратког времена расправили и за које смо изабрали били одбор. Ако је с тим споразуман Сенат, онда може онај исти одбор, који је био изабран за проучавање предлога закона о средњим трговачким школама и поморско-трговачким академијама, да проучи и ова два законска предлога, која су сада Сенату саопштена. Тај одбор био је састављен овако: Претседник Др. Јосип Шиловић, потпретседник Павле Вујић, секретар Др. Васо Глушац, чланови: Др. Валентин Рожић, Гаврило Церовић, Др. Мићо Мићић, Милан Симоновић, Осман Виловић, Светозар Томић, Трајко Хаџи-Бошковић и Др. Љубомир Томашић.

Је ли Сенат споразуман, да ова два законска предлога упутимо овом одбору? Има реч г. Дака Поповић.

Дака Поповић: Пошто са сутрашњим даном почиње финансијски одбор свој рад на предлогу буџета, држим да би било добро, да она господа из овога одбора, који су подједнако и чланови финансијског одбора, не уђу у тај одбор, него да се на њихово место бирају други: ту су три члана тога одбора, па би на њихово место требало бирати другу господо, пошто неће моћи једновремено да сарађују и у том одбору.

Претседник Др. **Анте Павелић**: Ако Сенат усваја овај предлог господина Поповића, ја мислим да бисмо на крају седнице могли попуњити одбор по његовом предлогу. Је ли Сенат споразуман с тим да овом одбору оставимо три лана за подношење извешћа, дакле до 14 овог месеца до подне. (Прима се.)

Што се тиче буџета, њега ћемо упутити Финансијском одбору да га проучи, и замолићемо Финансијски одбор да до 15 овог месеца навече поднесе извештај о буџету. (Др. Шуперина: До колико сати?) Седница ће бити заказана за после подне, и то, ја мислим, у 17 сати, па до тога времена треба да одбор поднесе свој извештај. (Прима се.)

Г. Др. Емило Гаврила има реч.

Др. Емило Гаврила: По новом Пословнику Сената, финансијски одбор има 15 заменика, и ти би требали да се изабере, да финансијски одбор почне одмах да ради. Ја мислим да би требало или данас или кад би то могло бити, да извршимо оно што је у Пословнику одређено, да се изабере 15 заменика. Истина, Пословник није још штампан, ми имо само неке белешке. Ја бих стога молио да се нареди да се нови Пословник изради, да се штампа и да га добијемо што пре. Свакако је потребно да се изабере 15 заменика за финансијски одбор.

Претседник Др. **Анте Павелић**: Усвајам мишљење господина сенатора Гавриле, и част ми је извести Сенат да је нови Пословник штампан и да ће се вечерас разделити. Али нећемо имати могућности да сада попуњимо финансијски одбор заменицима, пошто није то питање стављено на дневни ред. Упозоравам г. сенаторе, да сваки члан Сената може присуствовати седницама одбора, и господа, која показују интерес за финансијска питања, било би добро да присуствују тим седницама. Кад будемо у могућности попуњити одборе то

немо учинити. (Др. Емило Гаврила: Молим да се метне на дневни ред и избор заменика). Молим лепо! Ставићемо тај избор на дневни ред идуће седнице.

Изволите чути извештаје г. Министра шума и рудника о санкционисаним законима.

Секретар Милан Поповић (чита):

Министар шума и рудника извештава да је Његово Величанство Краљ потврдио закон о спадевању земљорадника и радника дрвима и продаји на мало и доставља један потврђени примерак овог закона Сенату за његову архиву.

Г. Министар шума и рудника извештава да је Њ. В. Краљ потврдио закон о одлагању извршења и опроштају новчаних казни и оштета по шумским кривицама, и доставља један потврђени примерак Сенату за његову архиву.

Претседник Др. Анте Павелић: Извештаји о санкционисању ових закона примају се на знање.

Изволите чути оставке господe сенатора на чланство у одборима појединих установа поднете у смислу § 12 Закон о пословном реду у Сенату.

Секретар Милан Поповић (чита):

Сенатор г. Др. Франгеш Отоп извештава да је поднео оставку на чланство у Управном одбору привелеговане аграрне банке.

Сенатор г. Спира Хаџи-Ристић извештава да је поднео оставку на чланство у Управи Привелеговане аграрне банке.

Сенатор г. Милоје Ж. Јовановић извештава да је поднео оставку на положај претседника Управног одбора Државне класне лутрије.

Претседник Др. Анте Павелић: Примају се на знање саопштене оставке господe сенатора на чланства у одборима поменутих установа.

Молим г. секретара да изволи прочитати молбе, жалбе и резолуције, које су приспеле Сенату.

Секретар Милан Поповић саопштава молбе, жалбе и резолуције: Савеза слушалаца Универзитета у Љубљани, Народног Савеза умних радника у Љубљани, Општине Падешки Врх, општине Лоче, грађана општине Оплатнице, грађана општине Словенске Коњице; Удружења бановике их чиновника у Новом Саду; градоначелника цибеничке општине; Шилопајске воћарске задруге; Александровачке кредитне земљорадничке и виноградарске задруге; грађана града Брчког; Весе Црногорчевића из Тузле; Ђурчића Анте; ректора Универзитета у Загребу; Месне задруге за пољопривредни кредит у Пурачићу; др. Јована Панајотовића, вишег здравственог саветника банске управе на Цетињу; Живана Вујкова, ратара из Чуруга; Богомира Росића, архивара Државног савета; Савеза продаваца дувана и монополских артикала; градског начелника у Мостару; Друштва југословенских техничара из Прага; Петра Стојиљковића, свршеног ђака средње техничке школе; Југословенске радничке заједнице; Ђорђа Перина и друг, из Мостара; Одбора општине Призренске; Добривоја Денчића, дипл. геометра средње

техничке школе; Муслимана среза Коњичког; Задруге државних службеника; Општинског поглаварства на Вису; Градског Начелника из азгеба; Месног жуланства у Кришком; Удружења гостионичара у Лесковцу; Општинског управитељства у Куни; Удружења дипл. техничара из Београда; Општинских одборника у Цабуну; Привредне институције у Новом Саду; Бродске виноградарске задруге; Житарске задруге из Брода на Сави; Београдске инжењерске коморе; Удружења пензионера и пензионерки краљевине Југославије.

Кирајџија града Скопља; Савеза Ратних добровољаца; Савеза биоскопа Краљевине Југославије; Савеза продаваца дувана и монополских артикала.

Претседник Др. Анте Павелић: Све ове саопштене молбе, жалбе и резолуције упутиће се надлежном одбору за молбе и жалбе.

Тиме би био дневни ред данашње седнице исцрпљен, и са вашим пристанком, господе сенатори, ја бих урекао наредну седницу за 15 марта т. г., у 16 часова, с овим дневним редом:

1) Избор заменика члановима сталних сенатских одбора;

2) Претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о средњим техничким и мушким занатским школама;

3) Претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о женским занатским и женским стручним учитељским школама;

Прима ли Сенат овако предложени дневни ред? (Прима. — Др. Б. Шуперина: Господице, Претседниче, а измене одборника?)

Пре него закључимо седницу молим г. Поповића да изволи можда предложити, место спречене господe чланова, који би од лица евентуално ушла у тај одбор. (Др. Б. Шуперин: Мислим, да се одреди један мали одмор од 5 минута, да се договоримо.)

Претседник Анте Павелић: Прекидам, господе седницу на пет минута.

(После прекида).

Претседник Др. Анте Павелић: Наставља се седница. Господе, примио сам предлог, подупрт од довољног броја чланова Сената, да се место г.г. сенатора Милана Симоновића, Османа Виловића и Др. Љубе Томашића, који су чланови Финансијског одбора, изаберу у Одбор за проучавање законских предлога о женским занатским и стручним учитељским школама, те о средњим техничким и мушким занатским школама, следећа господа: Др. Исак Алкалај, Др. Георг Грасл, и Петар Ђирлић. Прима ли Сенат овај предлог? (Прима). Предлог је примљен и, према томе, ова су господа изабрана у поменути Одбор.

Пошто је исцрпљен дневни ред, закључујем данашњу седницу, а следећу одређујем за 15 о. м. у 16 часова са већ утврђеним дневним редом. У исто доба молим Одборе да приступе раду и да у одређеном им року поднесу извештаје.

(Седница је закључена у 18.20 часова).

